

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ

പ്രവർത്തന രേഖ





ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ

പ്രവർത്തന രേഖ





ശ്രീമതി. സ്മൃതി സുബിൻ ഇറാനി
ബഹുമാനപ്പെട്ട വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രി

ബഹുമാനപ്പെട്ട ഇന്ത്യൻ പ്രധാനമന്ത്രി വിഭാവനം ചെയ്തതുപോലെ, 2025-ഓടെ സ്ത്രീകളാൽ നയിക്കപ്പെടുന്ന വികസനത്തിനായുള്ള കൂട്ടായ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ദേശീയ ധാർമ്മികത നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട്, നമ്മുടെ 'നാരീശക്തി'യുടെ സാധ്യതകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിന് യോജിച്ച പ്രവർത്തനത്തിന് ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്ന എല്ലാ സംരംഭങ്ങളുടെയും അടിത്തറയായി 'ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ (ബി.ബി.ബി.പി)' തുടരുന്നു.

'ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേരി പഠാവോ' എന്നത് ഒരു ചൊല്ലായി മാറുകയും 'പെൺകുട്ടിയെ രക്ഷിക്കുക' എന്നതിന്റെ അടയാളമായി അംഗീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു എന്ന വസ്തുത തിരിച്ചറിഞ്ഞ്, ജില്ലാ തലത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായ ആനുകൂല്യങ്ങൾക്കായി ബഹു-മേഖലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നതിനായി പദ്ധതിയുടെ വ്യാപ്തി ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായും കർമ്മപരമായും വിപുലമാക്കപ്പെട്ടു.

'ആത്മനിർഭർ ഭാരത്' എന്ന നമ്മുടെ അഭിലാഷം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനായി ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിന്റെ താഴേത്തട്ടിലുള്ള ശ്രമങ്ങളുടെ/പദ്ധതികളുടെ ഒത്തുചേരലിലൂടെയും ആസൂത്രിതമായ മേഖലാ ഇടപെടലുകളിലൂടെയും സമന്വയം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ദീപസ്തംഭമായും പ്രായോഗിക വഴികാട്ടിയുമായാണ് പ്രവർത്തന രേഖ വികസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.





ഡോ. മുൻജ്ജ്വര മഹേന്ദ്രഭായി
വനിതാ ശിശു വികസന സഹ മന്ത്രി

കഴിഞ്ഞ ഏഴ് വർഷമായി, പെൺകുട്ടികളെ വിലമതിക്കുന്നതിനുള്ള കേന്ദ്രീകൃത വാദത്തിലൂടെ രാഷ്ട്രീയ നേതൃത്വത്തിന്റെയും ദേശീയ ബോധത്തിന്റെയും ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റാൻ 'ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ'യ്ക്ക് കഴിഞ്ഞു. പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്യുന്നതുപോലെ, പെൺകുട്ടികളുടെ വികസനവും സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഫലങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കേ സമയമാണിത്.

ലിംഗസമത്വം എന്നത് ഒരു രാഷ്ട്രമെന്ന നിലയിൽ നമ്മുടെ ആദ്യത്തെ നിബന്ധനയായിരിക്കണം, അത് ഓരോ കുടുംബത്തിലെയും ഓരോ വ്യക്തിയിൽ നിന്നും ആരംഭിക്കണം.

സ്ത്രീകളെയും പെൺകുട്ടികളെയും വിലകുറച്ചു കാണുകയും അപമാനിക്കുകയും വിവേചനം കാണിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന നമ്മുടെ പെരുമാറ്റം, സംസ്കാരം, ദൈനംദിന ജീവിതം എന്നിവയുടെ എല്ലാ വശങ്ങളും 'ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയിലൂടെ' ഒഴിവാക്കുമെന്ന് നമുക്കെല്ലാവർക്കും പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യാം. ബഹുമാനപ്പെട്ട നമ്മുടെ പ്രധാനമന്ത്രി പറഞ്ഞതുപോലെ, രാജ്യത്തിന്റെ സ്വപ്നം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിൽ സ്ത്രീകളുടെ അഭിമാനം വലിയ സമ്പത്തായി മാറും, നമ്മുടെ 'സ്ത്രീ ശക്തി' രാജ്യത്തെ പുതിയ ഉയരത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുകയും ചെയ്യും. പെൺകുട്ടികളെ വിലമതിക്കുന്നതിൽ നാം എത്രമാത്രം ശ്രദ്ധ ചെലുത്തുന്നുവോ, അത്രത്തോളം നമ്മുടെ പെൺമക്കൾക്ക് കൂടുതൽ അവസരങ്ങളും സൗകര്യങ്ങളും നൽകുന്നു. തുല്യതയാർന്ന സമൂഹത്തിനായുള്ള പാത കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിന് നാം കൂടുതൽ വഴിയൊരുക്കുന്നു. 'അമൃതകാല'ത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിലും നമ്മുടെ പങ്ക് മെച്ചപ്പെടും.



ശ്രീ ഇന്ദീവർ പാപൈ
സെക്രട്ടറി, വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം

സ്ത്രീകളുടെയും പെൺകുട്ടികളുടെയും സുരക്ഷ, ഭദ്രത, ശാക്തീകരണം എന്നിവയ്ക്കായി ഇടപെടലുകൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും, ഒത്തുചേരലിലൂടെയും പൗരാവകാശത്തിലൂടെയും രാഷ്ട്രനിർമ്മാണത്തിൽ തുല്യ പങ്കാളികളാകാൻ അവരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള മിഷൻ ശക്തിയുടെ സംബൽ ഉപപദ്ധതിക്ക് കീഴിലുള്ള ഘടകങ്ങളിലൊന്നായാണ് ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പദ്ധതി കൊടുവന്നത്.

പദ്ധതിയുടെ എല്ലാ ഘടകങ്ങൾക്കുമായി മിഷൻ ശക്തി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും, മൊത്തത്തിലുള്ള ചട്ടക്കൂട്, മെഷീനറി, ഘടനകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ എന്നിവ എല്ലാ ഉപപദ്ധതികളും ഒരുമിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്തു. ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയ്ക്ക് ആവശ്യമായ എല്ലാ തലങ്ങളിലുമുള്ള ശ്രമങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നതിന്, പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ യോജിച്ച രീതിയിൽ കൈവരിക്കുന്നതിന് സംസ്ഥാനങ്ങളെയും ജില്ലകളെയും സഹായിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ അനുബന്ധമായാണ് ഈ പ്രവർത്തനരേഖ വികസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

പദ്ധതിയുടെ ആസൂത്രണം, നിർവഹണം, റിപ്പോർട്ടിംഗ്, നിരീക്ഷണം എന്നിവയിൽ ദേശീയതലം മുതൽ താഴെത്തട്ടുവരെയുള്ളവരെ വഴികാട്ടുന്നതിന് ഈ രേഖ ഗുണകരമാണ്. പെൺകുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും ശാക്തീകരണത്തിനുമായി സജീവവും യോജിച്ചതുമായ ഏകീകൃത പരിശ്രമത്തിനായി നിരവധി മന്ത്രാലയങ്ങൾക്ക് കീഴിലുള്ള വിവിധ ഉദ്യോഗസ്ഥരും വിദഗ്ധരും ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങളും പ്രക്രിയകളും പ്രവർത്തനരേഖയിലെ വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾ പട്ടികപ്പെടുത്തുന്നു. ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് എം.ഡബ്ല്യു.സി.ഡി, മറ്റ് അനുബന്ധ മന്ത്രാലയങ്ങൾ/വകുപ്പുകൾ എന്നിവയുമായി സഹകരിക്കാനും പങ്കാളികളാകാനും ആഗ്രഹിക്കുന്ന പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതുമുഹൂഹം, പഠന ഗവേഷണവിഭാഗം, വ്യവസായങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കും പ്രവർത്തനരേഖ ഉപയോഗപ്രദമാകും.

പ്രവർത്തനരേഖയെ കുറിച്ച്

വഴികാട്ടലിനും മനസ്സിലാക്കലിനും എളുപ്പത്തിനായി ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പ്രവർത്തനരേഖയെ മൂന്ന് വലിയ വിഭാഗങ്ങളായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. പദ്ധതിയുടെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾ, ലക്ഷ്യങ്ങൾ, പ്രേക്ഷകർ എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട. ആമുഖവും മൊത്തത്തിലുള്ള പശ്ചാത്തലവും ആദ്യ വിഭാഗത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മറ്റ് രണ്ട് വിഭാഗങ്ങളെ പ്രവർത്തന രേഖ ആയും (വിവിധ പങ്കാളികൾക്കായുള്ള സ്കീം പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സമഗ്രവും ദൃഢവുമായ നിർവ്വഹണത്തിനുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങളും അതിനാവശ്യമായ സംയോജിത നടപടികളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു) ഒരു ഭരണനിർവ്വഹണ രേഖയായും (എല്ലാ തലങ്ങളിലെയും പ്രവർത്തന നിർദ്ദേശങ്ങൾ അടങ്ങുന്ന ദേശീയതലം മുതൽ ജില്ലാതലം വരെയുള്ള ഭരണനിർവ്വഹണം) വേർതിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ പ്രവർത്തനരേഖ, വർഷം മുഴുവനും സുസ്ഥിരവും സമഗ്രവുമായ രീതിയിൽ നടപ്പാക്കാൻ സംവിധാനങ്ങളെ സഹായിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേകമായി രൂപകൽപ്പന ചെയ്ത ചില നൂതന ഉപകരണങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിട്ടുണ്ട്. നൂതനാശയങ്ങളും മികച്ച സമ്പ്രദായങ്ങളും രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള മാതൃകയ്ക്കൊപ്പം വഴികാട്ടും വിധത്തിലുള്ള ഇടപെടലുകൾക്കായുള്ള ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പ്രവർത്തന കലർ പ്രവർത്തനരേഖയിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. പ്രവർത്തന രേഖയിൽ ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡിന്റെ സഹായത്തോടെ ജില്ലകളുടെ പ്രകടന റാങ്കിംഗിന്റെ ഒരു പ്രത്യേക സംവിധാനം ഉൾക്കൊള്ളിക്കും.

മന്ത്രിയുടെ സന്ദേശം	v
ആമുഖം	vi
ആമുഖം	vii
പ്രവർത്തനരേഖയെക്കുറിച്ച്	viii
ആമുഖം	2
എഐഎഐ	2
പ്രവർത്തനരേഖ	3
ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ	3
സാമൂഹിക പെരുമാറ്റ പരിവർത്തന ആശയവിനിമയം (എസ്.ബി.സി.സി)	4
പങ്കാളിത്തവും ഉൾപ്പെടുത്തലും	5
പാരിതോഷികവും അംഗീകാരവും	6
പുതുമ	6
സംയോജിത പ്രവർത്തനം	8
പ്രവർത്തന കലർ	12
അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് മാനുവൽ	13
സംഘടനാ ഘടന	13
ദേശീയ തലം	13
സംസ്ഥാനതലം	13
ജില്ലാതരം	13
സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥകൾ	14
ജില്ലാ ആക്ഷൻ പ്ലാൻ	15
റിപ്പോർട്ടിംഗും ഡോക്യുമെന്റേഷനും	15
മാനേജ്മെന്റ് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം (എം.ഐ.എസ്)	16
ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ്	16
മികച്ച പരിശീലന മാതൃക	16
മൂല്യനിർണ്ണയവും കണക്കെടുപ്പും	16
അനുബന്ധം	17
അനുബന്ധം- ക ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലർ	17
അനുബന്ധം- കക ജില്ലാ പ്രവർത്തന പദ്ധതി	23
അനുബന്ധം- കകക ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ്	24
അനുബന്ധം- കഡ മികച്ച സമ്പ്രദായ മാതൃക	26
അനുബന്ധം- ഡ ജില്ലകളുടെയും ഒപ്പം അവയുടെ വിഹിതത്തിന്റെയും പട്ടിക	27
പ്രതിവർഷം 40 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിക്കൊണ്ട് 918-ൽ കുറവോ തുല്യമോ എസ്.ആർ.ബി ഉള്ള ജില്ലകളുടെ പട്ടിക	27
പ്രതിവർഷം 30 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിക്കൊണ്ട് 918-ൽ കൂടുതലും 952 ൽ കുറവോ തുല്യമോ എസ്.ആർ.ബി ഉള്ള ജില്ലകളുടെ പട്ടിക	32
പ്രതിവർഷം 20 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിക്കൊണ്ട് 952 ൽ കൂടുതൽ എസ്.ആർ.ബി ഉള്ള ജില്ലകളുടെ പട്ടിക	43

ആമുഖം

ജീവിതത്തുടർച്ചയിൽ പെൺകുട്ടികളുടെയും സ്ത്രീകളുടെയും ശാക്തീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങൾക്കൊപ്പം രാജ്യത്തെ കുട്ടികളുടെ ലിംഗാനുപാതത്തിലെ (സി.എസ്.ആർ) കുറവും പരിഹരിക്കുന്നതിന് വേയാണ് ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ (ബി.ബി.ബി.പി) പദ്ധതി 2015 ജനുവരി 22-ന് ആരംഭിച്ചത്. 15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ കാലയളവിൽ, മിഷൻ ശക്തിയുടെ സംബൽ ഉപപദ്ധതിയുടെ ഒരു ഘടകമായി ഈ പദ്ധതി പ്രവർത്തിക്കുന്നു/ നടത്തുന്നു.

നേരത്തെ 405 ജില്ലകളിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ച പദ്ധതി ഇപ്പോൾ വിവിധ മേഖലകളിലെ ഇടപെടലുകളിലൂടെ രാജ്യത്തെ എല്ലാ ജില്ലകളിലേക്കും വ്യാപിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. നയപരവും കർമ്മപരവുമായ ഇടപെടലുകൾ, വ്യാപനം, ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ, ആശയവിനിമയം എന്നിവയ്ക്കായി ബന്ധപ്പെട്ട മന്ത്രാലയങ്ങൾ/വകുപ്പുകൾ, എല്ലാ തലങ്ങളിലുമുള്ള മറ്റ് പങ്കാളികൾ എന്നിവരുമായി വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള ഒത്തുചേരൽ പ്രവർത്തനം ഇതിന് ആവശ്യമാണ്.



ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സ്കീമിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഇവയാണ്:

- ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതത്തിൽ (എസ്.ആർ.ബി) എല്ലാ വർഷവും 2 പോയിന്റ് മെച്ചപ്പെടുത്തൽ
- 95 ശതമാനമോ അതിൽ കൂടുതലോ എന്ന നിരക്കിൽ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ പ്രസവങ്ങളുടെ ശതമാനത്തിലെ പുരോഗതി
- ഒന്നാം ത്രൈമാസത്തിൽ 1% വർദ്ധന പ്രതിവർഷ ആന്റി-നാറ്റൽ പരിചരണം (എ.എൻ.സി) രജിസ്ട്രേഷൻ
- സെക്കൻഡറി വിദ്യാഭ്യാസ തലത്തിലും പെൺകുട്ടികളുടെ/സ്ത്രീകളുടെ വൈദഗ്ധ്യത്തിലും 1% വർദ്ധന.
- സെക്കൻഡറി, ഹയർ സെക്കൻഡറി തലങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികളിൽ കൊഴിഞ്ഞുപോകൽ നിരക്ക് പരിശോധിക്കൽ.
- സുരക്ഷിതമായ ആർത്തവ ശുചിത്വ നിർവ്വഹണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള (എം.എച്ച്.എം) അവബോധം വളർത്തൽ.

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പ്രകാരം നേരിട്ടുള്ള ആനുകൂല്യ കൈമാറ്റത്തിനോ (ഡിബിടി) മൂലധന ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനോ വ്യവസ്ഥയില്ല. എല്ലാ പങ്കാളികളെയും അറിയിക്കുക, സാധനീകരിക്കുക, പ്രചോദിപ്പിക്കുക, ഇടപഴകുക, ശാക്തീകരിക്കുക എന്നിവയിലൂടെ രാജ്യത്തുടനീളം പെൺകുട്ടികളെ കണക്കിലെടുക്കുന്ന രീതിയിൽ പെരുമാറ്റപരവും സാമൂഹികവുമായ മാറ്റം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിലാണ് ഈ പദ്ധതി പ്രധാനമായും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നത്. സംയോജിത പ്രവർത്തനത്തിലൂടെ അടിസ്ഥാന സാധനം ചെലുത്തുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ ഇത് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.

പ്രവർത്തനരേഖ

പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും പ്രധാനമായും ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള നോഡൽ മന്ത്രാലയമാണ് വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം (ഒണഇഇ). ഭരണത്തിന്റെ വിവിധ തലങ്ങളിൽ വിവിധ മന്ത്രാലയങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കേ പ്രവർത്തനങ്ങളും നടപടികളും നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട തന്ത്രങ്ങളും വിശാലമായ സൂചനാ സമയക്രമങ്ങളും ഈ വിഭാഗം വിശദീകരിക്കും. ബോക്സുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്വാഭാവികമായി നിർബന്ധമാണ്; ജില്ലകൾ ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നുണ്ട് ഉറപ്പാക്കണം.

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ കാതലായ തന്ത്രങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊും ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലർ അനുസരിച്ചും, മന്ത്രാലയത്തിന് കീഴിലുള്ള എല്ലാ വകുപ്പുകളും യൂണിറ്റുകളും, ഭരണത്തിന്റെ എല്ലാ തലങ്ങളിലും ഏറ്റെടുക്കേ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഇവയാണ്:



ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പരിശീലനവും ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കലും വിവിധ പങ്കാളികളുടെ ആവശ്യങ്ങളും രീതികളും കണക്കിലെടുക്കുകയും ഇനിപ്പറയുന്നവയെ ഉൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യും:

ക്രമീകരണവും സംവേദനക്ഷമതയും:

- ▶ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ, അതിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ, പ്രക്രിയകൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, അതിൽ അവയുടെ പങ്ക് എന്നിവയെക്കുറിച്ച് എല്ലാ സംസ്ഥാന തലത്തിലും ജില്ലാ തലത്തിലുമുള്ള സമിതികൾ, എസ്എച്ച്ഇഡബ്ല്യു / ഡിഎച്ച്ഇഡബ്ല്യു എന്നിവയിൽ.
- ▶ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയിലും പെൺകുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും ഉന്നമനത്തിനുമുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിലും പരിപാടികളിലും മുൻനിര പ്രവർത്തകരായ അങ്കണവാടി പ്രവർത്തകർ, ആശാ പ്രവർത്തകർ, എഎൻഎമ്മുകൾ, എസ്എച്ച്ജി അംഗങ്ങൾ എന്നിവരുടെ പങ്കാളിത്തം.
- ▶ സിബിഒകൾ, സിഎംഒകൾ, ഡോക്ടർമാർ, നഴ്സുമാർ, മറ്റ് മെഡിക്കൽ പ്രാക്ടീഷണർമാർ എന്നിവരുടെ പങ്കിലും പിസി & പിഎൻഡിസി നിയമം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള അവരുടെ പങ്കിലും ഉത്തരവാദിത്വത്തിലും അതിനായുള്ള വിഭാഗങ്ങളുടെ സംവേദനക്ഷമതയിലും
- ▶ ജില്ലയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർ, ജില്ലാ പരിഷദ്, ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ലീഡ് സർവീസസ് അതോറിറ്റി (ഡിഎൽഎസ്എ), മറ്റ് പങ്കാളികൾ, എൻജിനീയർമാർ, സമ്മർദ്ദവിഭാഗങ്ങൾ, തൽപ്പര വിഭാഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയ പങ്കാളികൾക്ക്



ശൈശവ വിവാഹങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുകയും അവ തടയാൻ കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ

- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും സ്കൂൾ തലത്തിൽ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ നടപ്പാക്കുന്നതിൽ അവരുടെ പങ്കിനെ കുറിച്ചും അധ്യാപകർ, പ്രിൻസിപ്പൽമാർ, സ്കൂൾ ബോർഡുകൾ, എസ്എംസികൾ, ഡിഇകൾ, മറ്റ് സ്കൂൾ സംവിധാനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥർ എന്നിവർക്ക്.
- ▶ **ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലർ പ്രകാരമുള്ള വ്യാപന - ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ എൻവൈകെ, എൻഎസ്എസ്, ഭാരത് സ്കൗട്ട്സ്, മറ്റ് യുവജന സംഘങ്ങൾ എന്നിവർ പങ്കാളികളാകുന്നു.**
- ▶ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയിൽ അണിചേരുന്നതിനെക്കുറിച്ചും പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികൾ (എംപിമാർ, എംഎൽഎമാർ, പിആർഐ അംഗങ്ങൾ, വാർഡ് അംഗങ്ങൾ).
- ▶ പെൺകുട്ടിയുടെയും അവളുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെയും സുരക്ഷയും ഭദ്രതയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ലിംഗ-സംവേദക നീതിയെക്കുറിച്ച് പോലീസ് ഓഫീസർമാർ, കോൺസ്റ്റബിൾമാർ, ജൂഡീഷ്യറി.
- ▶ ഡോക്ടർമാരുടെ അസോസിയേഷനുകൾ, ടീച്ചേഴ്സ് അസോസിയേഷനുകൾ, കൊമേഴ്സ്യൽ അസോസിയേഷനുകൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി അഡിഷ്റൽ ക്ലബ്ബുകൾ (ഉദാ. റോട്ടറി ക്ലബ്ബ്, ലയൺസ് ക്ലബ്ബ് മുതലായവ) എന്നിവ പെൺകുട്ടികളുടെ മൂല്യത്തെക്കുറിച്ച് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും ലിംഗ സമത്വ പെരുമാറ്റത്തെക്കുറിച്ച് ലിംഗപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ 'സ്ത്രീശക്തി'യുടെ അഭിമാനം വളർത്തുന്നതിലൂടെയും സ്ത്രീകളുടെ അന്തസ്സ് ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നതിലൂടെയും സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങളെ ബോധവൽക്കരിക്കുന്നു.
- ▶ ജെൻഡർ-സെൻസിറ്റീവ് റിപ്പോർട്ടിംഗിനെക്കുറിച്ച് മാധ്യമങ്ങൾ.
- ▶ കുട്ടികളും (പെൺകുട്ടികളും ആൺകുട്ടികളും) കൗമാരക്കാരും അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ, ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ, പദ്ധതികൾ, സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ചും ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള പൗരന്മാർ എന്ന നിലയിലുള്ള അവരുടെ കടമകളെക്കുറിച്ചും.



സാമൂഹിക പെരുമാറ്റ പരിവർത്തന ആശയവിനിമയം (എസ്.ബി.സി.സി)

കൂടുതൽ പേരിലേക്ക് എത്തിക്കൽ

- ▶ ആൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണത്തിന് അനുസൃതമായി ജനിച്ച പെൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന് ജി.പികളിലും പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലും ഗുസ്റ്റി-ഗുസ്റ്റി ബോർഡുകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കൽ.
- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ മൂല്യവും അവരുടെ ആവശ്യങ്ങളും നന്നായി മനസ്സിലാക്കാൻ രക്ഷിതാക്കളുമായി/കുടുംബങ്ങളുമായി ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തൽ.
- ▶ വാർധക്യകാല സുരക്ഷയുടെ ദാതാക്കളായി സമൂഹത്തിലെ പെൺമക്കളെ ക്രിയാത്മകമായി ശക്തിപ്പെടുത്തൽ.
- ▶ ആൺകുട്ടി/പുത്ര കേന്ദ്രീകൃതമായ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ പിന്മാറ്റം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ.
- ▶ സമൂഹത്തിന്റെ വിവിധയിടങ്ങളിലും പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലും പ്രദർശനത്തിനും വിതരണത്തിനുമായി ആശയവിനിമയ - ഐഇസി സാമഗ്രികൾ തയ്യാറാക്കൽ.
- ▶ ഡിസി/ഡിഎം എന്നിവരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ജില്ലാതലങ്ങളിൽ പ്രാദേശിക ആശയ രൂപകർത്താക്കൾ, പിആർഐ അംഗങ്ങൾ, എംഎൽഎമാർ, എംപിമാർ തുടങ്ങി എല്ലാ പങ്കാളികളും പെൺകുട്ടികളുടെ ദേശീയ ദിനം ആഘോഷിക്കണം.
- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണം, സുരക്ഷ, മൂല്യം, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിവയ്ക്കായുള്ള പ്രതിജ്ഞ എല്ലാ വർഷവും ദേശീയ ബാലികാ ദിനത്തിൽ ഇന്ത്യാ ഗവണ്മെന്റിനും എല്ലാ ഗവണ്മെന്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്.
- ▶ ലിംഗസമത്വത്തിനും അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുമായി താഴെത്തട്ടിൽ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കുക, സ്ത്രീകൾക്കും പെൺകുട്ടികൾക്കും വേിയുള്ള വിവിധ പദ്ധതികൾ /പരിപാടികൾ പ്രകാരം സേവനങ്ങൾ എത്തിക്കുന്നതിനുള്ള ആവശ്യം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കുക.

എല്ലാ വർഷവും ജനുവരി 24 ന് ദേശീയ ബാലികാ ദിനം ആഘോഷിക്കണം.



പങ്കാളിത്തവും ഉൾപ്പെടുത്തലും

- ▶ സമൂഹത്തിന്റെ അന്തരം ശ്രമങ്ങൾക്ക് സ്വീകാര്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി പ്രാദേശിക മത/ആത്മീയ നേതാക്കന്മാരെ ശുപാർശ - സാമൂഹ്യ നിർവഹണ സംരംഭങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുക.
- ▶ പ്രാദേശിക ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ചാമ്പ്യന്മാർ: മുകളിൽ നിർദ്ദേശിച്ച എല്ലാ ശ്രമങ്ങളും പ്രാദേശിക അഭിപ്രായങ്ങളുടെയും മാറ്റങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നവരുടെയും തന്ത്രപരമായ ഇടപെടലിലൂടെ നയിക്കപ്പെടാം. അവർക്കു മികച്ച മാതൃകകൾ സൃഷ്ടിക്കാനും ചാമ്പ്യന്മാരായി പ്രവർത്തിക്കാനും കഴിയും.
- ▶ പ്രാദേശിക മാധ്യമങ്ങൾക്ക് സാംസ്കാരികമായി ഉചിതമായ മാധ്യമ കവരേജിലൂടെ സമ്മർദ്ദം സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയുമ്പോൾ, സമാന ചിന്താഗതിക്കാരുടെ പങ്കാളിത്തവും പഠനവും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനു സാമൂഹ്യ പിന്തുണ വിഭാഗങ്ങൾക്കു കഴിയും.
- ▶ ഈ കാമ്പെയ്നിന്റെ പ്രാദേശിക ചാമ്പ്യന്മാരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് എഎൽഎമാർ, പാർലമെന്റംഗങ്ങൾ, പിആർഎകളുടെയും യൂണിറ്റ്ബികളുടെയും തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട വനിതാ പ്രതിനിധികൾ, കായികം, വിദ്യാഭ്യാസം, സംരംഭകത്വം മുതലായവയിൽ മികവ് പുലർത്തുന്ന പെൺകുട്ടികൾ/സ്ത്രീകൾ എന്നിവരുമായി ഡിസി/ഡിഎം എന്നിവർക്കു ബന്ധപ്പെടാം.
- ▶ തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തെയും സമൂഹത്തെയും ബാധിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളിൽ പങ്കാളിത്തത്തിലും തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിലും വിവിധ സമുദായങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സ്ത്രീകളെയും പെൺകുട്ടികളെയും ഉൾപ്പെടുത്തണം.
- ▶ ലിംഗപരമായ പങ്ക്, ലിംഗാധിഷ്ഠിത സാമൂഹികവൽക്കരണം, കുടുംബങ്ങൾക്കുള്ളിലെ തൊഴിൽ വിഭജനം, ശൈശവ വിവാഹം, ലിംഗാധിഷ്ഠിത അക്രമം, പീഡനം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ചർച്ചകളിൽ പുരുഷന്മാരെയും ആൺകുട്ടികളെയും ഉൾപ്പെടുത്താൻ പ്രത്യേകം ശ്രമിക്കേട്ട്.
- ▶ പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളുള്ള പിതാക്കന്മാരെ ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള 'സെൽഫി വിത്ത് ഡോട്ടേഴ്സ്' പോലുള്ള പ്രത്യേക കാമ്പെയ്നുകൾ.
- ▶ പ്രാദേശിക സാമൂഹിക കേന്ദ്രങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ/പെൺകുട്ടികളുടെ പിന്തുണാ സംഘങ്ങളുടെ പ്രതിമാസ സെഷനുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നു.
- ▶ ശൈശവ വിവാഹം, പെൺകുട്ടികൾക്കെതിരായ അതിക്രമങ്ങൾ, മറ്റ് അനുബന്ധ പ്രശ്നങ്ങൾ എന്നിവ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങൾക്ക് വേറി കൗമാരക്കാരെ അണിനിരത്തുന്നതിനും ഒരുമിച്ച് കൊാവരുന്നതിനുമുള്ള ബാലസഭകൾ.



പാഠിതോഷികവും അംഗീകാരവും

- ▶ ശൈശവ വിവാഹം തടയാൻ സഹായിച്ച ചാമ്പ്യന്മാരെ ആദരിക്കുക.
- ▶ ഡിസി/ഡിഎം എന്നിവർ മുഖേന ആദരിക്കുന്നതിനായി ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പദ്ധതിക്ക് അനുസൃതമായി മാതൃകാപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന വ്യക്തികളെയോ പൗരസമൂഹ സംഘടനകളെയോ കണ്ടുക.
- ▶ വിദ്യാഭ്യാസം/കായികം/സംസ്കാരം/സാമൂഹിക പ്രവർത്തനം/ശാസ്ത്രം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ വിജയം നേടിയ പെൺകുട്ടികളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- ▶ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ദിനം/ദേശീയ പെൺകുട്ടികളുടെ ദിനം/ അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനം/ സ്വാതന്ത്ര്യ ദിനം/ റിപ്പബ്ലിക് ദിനം തുടങ്ങിയ ദിവസങ്ങളിൽ മികവുറ്റ പെൺകുട്ടികളെയും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളെയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- ▶ പെൺകുട്ടികളെക്കുറിച്ച് പ്രാദേശിക മാധ്യമങ്ങളിൽ വന്നിട്ടുള്ള മാതൃകാപരമായ പഠനങ്ങൾ, പ്രതിബന്ധങ്ങൾക്കിടയിലും വിജയിച്ച കുടുംബങ്ങളുടെ കഥകൾ, അവരുടെ പോരാട്ടങ്ങൾക്കിടയിലും പെൺമക്കളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച കുടുംബങ്ങളുടെ കഥകൾ എന്നിവ ഉയർത്തിക്കാട്ടുക.



പുതുമ

- ▶ മകളുടെ ജനനത്തിനായി ലോപ്രി ആഘോഷിക്കുക, രക്ഷാബന്ധനിൽ സഹോദരങ്ങൾ പരസ്പരം രാഖി കെട്ടുക, ആൺമക്കളെയും പെൺമക്കളെയും ഒരുമിച്ച് പാചകവും വാഹന മോടിക്കലും പഠിപ്പിക്കുക തുടങ്ങിയ ശ്രമങ്ങളും സാമൂഹ്യ മുന്നേറ്റ സംരംഭങ്ങളും.
- ▶ മകനു മുൻഗണന നൽകുന്നതും ലിംഗവ്യത്യാസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതുമായ സാമൂഹ്യ ആചാരങ്ങളെയും, സ്ത്രീകൾക്കും പെൺകുട്ടികൾക്കും മുകളിലായി പുരുഷന്മാരെയും ആൺ കുട്ടികളെയും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതിനെയും ലിംഗസമത്വം പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിനായി ക്രമേണ മാറ്റിയെടുക്കാം.

- ▶ സ്ത്രീധനത്തിന്റെയും ആഡംബരപരമായ വിവാഹ ചടങ്ങുകളുടെയും സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയിൽ നിന്ന് മാതാപിതാക്കളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് ശരിയായ പ്രായത്തിൽ ലളിതമായ വിവാഹങ്ങൾ (സാമൂഹ്യ വിവാഹങ്ങളായാലും) പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- ▶ സമൂഹത്തിലെ പെൺമക്കൾക്കും ആൺമക്കൾക്കും തുല്യ സ്വത്തവകാശം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ.
- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനും അവരുടെ സ്വപ്നങ്ങൾ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനും പ്രോത്സാഹനം നൽകാൻ നേരത്തെയുള്ള/ശൈശവ വിവാഹം തടയൽ.
- ▶ അക്ഷയ തൃതീയ ദിനത്തിൽ ശൈശവവിവാഹം തടയുന്നതിനുള്ള പ്രത്യേക ശ്രമങ്ങൾ, ഇന്ത്യയുടെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ വൻതോതിൽ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- ▶ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ലോഗോ അവരുടെ ബന്ധപ്പെട്ട ഐഇസി സാമഗ്രികളിലും പൊതു പ്രദർശനങ്ങളിലും ഉയർന്ന പൊതുജന ഇടപെടലുള്ള മന്ത്രാലയങ്ങൾക്കൊപ്പവും/വകുപ്പുകൾക്കൊപ്പവും ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്റെ സാധ്യതകൾ പര്യവേക്ഷണം ചെയ്യുന്നു.
- ▶ സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ഇമെയിൽ ഒപ്പുകളിൽ ജില്ലാ തലങ്ങളിൽ കാബെയ്നിന്റെ ബ്രാൻഡ് ഐഡന്റിറ്റിയും ഉടമസ്ഥതയും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേറ്റി പഠാവോ എന്ന സാമൂഹിക സന്ദേശം ഉൾപ്പെടുത്താം. സംസ്ഥാന/യൂടിയിലെ ചകുള അല്ലെങ്കിൽ മറ്റേതെങ്കിലും ഉചിതമായ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഇതിന് സൗകര്യമൊരുക്കാൻ കഴിയും
- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ പേരിൽ മരങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കാൻ കഴിയും: പെൺകുഞ്ഞിന്റെ ജനനം ആഘോഷിക്കുന്നതിനായി കുറഞ്ഞത് 5 മരങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്ന തൈ നടൽ യജ്ഞം ജില്ലയിൽ സംഘടിപ്പിക്കും.

പെൺകുട്ടികളുടെ പേരിൽ ജില്ലാ ഭരണകൂടത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ വൃക്ഷത്തെ നടൽ



സംയോജിത നടപടി

സംയോജിത നടപടി

വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ - സാക്ഷരത വകുപ്പ്

- ⦿ സ്കൂളുകളിൽ പെൺകുട്ടികൾക്കായി പ്രവർത്തനക്ഷമമായ കക്കൂസിന്റെ നിർമ്മാണവും പരിപാലനവും സുഗമമാക്കുക.
- ⦿ ലിംഗ- സംവേദനക്ഷമതാ തലത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുന്നതിന് അധ്യാപകരുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ.
- ⦿ ലിംഗസമത്വത്തെക്കുറിച്ച് ചെറുപ്പക്കാരായ ആൺകുട്ടികളെയും പെൺകുട്ടികളെയും പരിശീലിപ്പിക്കൽ.
- ⦿ സ്കൂളുകളിൽ തൊഴിലധിഷ്ഠിത പരിശീലനത്തിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പങ്കാളിത്തം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രചാരണം.
- ⦿ നാഷണൽ മീൻസ് കം മെറിറ്റ് സ്കീമിനു കീഴിലുള്ള സംയോജനം
- ⦿ സ്കൂളിൽ കൂടുതൽ ജീവിത നൈപുണ്യ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കൽ.
- ⦿ പെൺകുട്ടികൾക്ക് അവരുടെ ഭാവി ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും ശൈശവ വിവാഹം ഒഴിവാക്കാനും ചിട്ടയായ കരിയർ കൗൺസിലിങ് നൽകണം.

- ⦿ പെൺകുട്ടികൾക്കുള്ള സ്റ്റോം വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ കൂടുതൽ നിക്ഷേപം നടത്തുകയും മ്യൂസിയങ്ങൾ, പ്ലാനറ്റോറിയങ്ങൾ, അടൽ ടിങ്കറിങ് ലാബുകൾ മുതലായവ സന്ദർശിക്കുന്നതിലൂടെ ശാസ്ത്രീയ അഭിരുചി വളർത്തിയെടുക്കുകയും ചെയ്യുക.
- ⦿ ഗവണ്മെന്റ് സ്കൂളുകളിൽ പെൺകുട്ടികൾക്ക് സ്വയം പ്രതിരോധ പരിശീലനം നൽകുക.
- ⦿ പുതുപാത വെട്ടിത്തെളിച്ച കരുത്തുറ്റ വനിതകളുടെ ചിത്രങ്ങൾ അവരുടെ നേട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വർണനാമയ അവതരണത്തോടെ എല്ലാ സ്കൂൾ ഹാളുകളിലും ഇടനാഴികളിലും പ്രദർശിപ്പിക്കൽ.
- ⦿ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനത്തിന്റെ സാധ്യതകൾ പ്രകടമാക്കുന്നതിനായി സയൻസ് കോളേജുകൾ, ഐടിഐകൾ, പോളിടെക്നിക്കുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലേക്കുള്ള ഫീൽഡ് ട്രിപ്പുകൾക്കൊപ്പം എല്ലാ സ്കൂളുകളിലും കൂടുതൽ മേളകളും പ്രദർശനങ്ങളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- ⦿ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സാനിറ്ററി നാപ്കിൻ വെൻഡിംഗ് മെഷീനുകളും സാനിറ്ററി പാഡുകളും ലഭ്യമാക്കുക.ലഘുരമശേീമഹ ശിശേരേശേീെ.



ആരോഗ്യ കൂടുംബക്ഷേമ മന്ത്രാലയം

- ⊙ വിസി & വിഎൻഡിടി ആക്ട്, എംടിപി ആക്ട് എന്നിവയെക്കുറിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ എല്ലാ പങ്കാളികൾക്കും ബോധവൽക്കരണ കാമ്പെയ്നുകളും ബോധവൽക്കരണവും നടത്തുക.
- ⊙ ആകർഷിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനം നടത്തുകയും വിവരങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നവർക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുകയും ചെയ്യുക.
- ⊙ ആർത്തവ ശുചിത്വ പെരുമാറ്റം ഉൾപ്പെടെ പോഷകാഹാരത്തിനും ആരോഗ്യ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുമുള്ള സംയോജനം.
- ⊙ താഴെത്തട്ടിൽ രാഷ്ട്രീയ കിഷോർ സ്വാസ്ഥ്യ കാര്യക്രമ പരിപാടിയെ ബന്ധിപ്പിക്കുകയും ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുക, ആർത്തവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ദുഷ്കീർത്തി അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള തുറന്ന ചർച്ചകൾ നടത്തുക.
- ⊙ കുട്ടികളുടെ ലൈംഗിക വിദ്യാഭ്യാസത്തെക്കുറിച്ച് പെൺകുട്ടികൾക്കും ആൺകുട്ടികൾക്കും പ്രത്യേക ബോധവൽക്കരണ സെഷനുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുക.
- ⊙ സ്കൂൾ ആരോഗ്യ അംബാസഡർ സംരംഭം.

നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം

- ⊙ പ്രധാൻ മന്ത്രി കൗശൽ വികാസ് യോജന (പിഎംകെവിവൈ) വഴി ഓരോ ജില്ലയിലും നൈപുണ്യ പരിപാടികളിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ബോധവൽക്കരണവും പ്രവേശന പരിപാടികളും സംഘടിപ്പിക്കുക.
- ⊙ കൂടുതൽ പാരമ്പര്യേതര നൈപുണ്യമേഖലകൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ പെൺകുട്ടികളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ.
- ⊙ പെൺകുട്ടികൾക്കുള്ള തൊഴിലധിഷ്ഠിത, തൊഴിൽ നൈപുണ്യങ്ങളിൽ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കൽ.
- ⊙ പെൺകുട്ടികളെ/വനിതാ സംരംഭകരെ ധനകാര്യത്തിലേക്കും വിപണിയിലേക്കും ബന്ധിപ്പിക്കൽ.
- ⊙ നൈപുണ്യ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ കരിയർ കൗൺസിലിംഗും തൊഴിൽ മേളകളും സംഘടിപ്പിക്കൽ.



യുവജനകാര്യ കായിക മന്ത്രാലയം

യുവജനകാര്യ വകുപ്പ്

- നെഹ്റു യുവകേന്ദ്ര സംഘതൻ (എൻവൈകെഎസ്) വോളിയർമാർ, യുവാക്കളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള മറ്റ് സംഘങ്ങൾ എന്നിവ വഴി ബോധവൽക്കരണവും സാമൂഹ്യ മുന്നേറ്റവും.
- യുവജനകാര്യ വകുപ്പ് നടത്തുന്ന പരിപാടികളിലും സ്കീമുകളിലും ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ലോഗോ ഉപയോഗിക്കുക.
- പ്രധാന നഗരങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികൾക്ക് തുല്യ പ്രാതിനിധ്യമുള്ള യൂത്ത് പാർലമെന്റുകൾ.

കായിക വകുപ്പ്

- കായികരംഗത്ത് തുല്യനിലയിൽ വനിതാപങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് പെൺകുട്ടികൾക്കിടയിലെ കായിക പ്രതിഭകളെ കണ്ടെത്തുക.
- ലഭ്യമായ എല്ലാ കായിക ഇനങ്ങളിലും എല്ലാ സ്കൂളുകളിലും പെൺകുട്ടികളുടെ ടീമുകൾ ഉറപ്പാക്കുക.
- ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സന്ദേശം താഴെത്തട്ടിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ബ്രാൻഡ് അംബാസഡർമാരാകാൻ വിജയിച്ച കായികതാരങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
- സ്കൂളുകളിലെ കായികരംഗത്തെ മികച്ച പെൺകുട്ടികൾക്ക് ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ അവാർഡ് നൽകുക.
- ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ചാമ്പ്യന്മാരും അംബാസഡർമാരും പതാകവാഹകരായി 'റൺ ഫോർ ഗേൾ ചൈൽഡ്' സംഘടിപ്പിക്കുക.

ന്യൂനപക്ഷകാര്യ മന്ത്രാലയം

- പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്കു തൊഴിലും ഉപജീവനമാർഗവും മെച്ചപ്പെടുത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ആധുനിക തൊഴിലുകളിൽ പെൺകുട്ടികൾക്ക് നൈപുണ്യ പരിശീലനം നൽകൽ.
- പെൺകുട്ടികൾക്ക് ഓപ്പൺ സ്കൂൾ സർട്ടിഫിക്കേഷൻ നൽകുകയും ഉൽപ്പാദനക്ഷമമായ തൊഴിലിലേക്ക് നയിക്കുന്ന സോഫ്റ്റ് സ്കിൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഉയർന്ന നിലവാരമുള്ള നൈപുണ്യ പരിശീലനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു.
- ന്യൂനപക്ഷ സമുദായത്തിലെ പെൺകുട്ടികൾക്ക് പരമ്പരാഗത ഉൽപ്പന്നങ്ങളിലും കരകൗശല വസ്തുക്കളിലും പരിശീലനം നൽകുകയും ഹൂനർ ഹാട്ടുകളിലൂടെ അവരുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയം

- ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ചാമ്പ്യനായി അസാധാരണ പ്രകടനവും ലിംഗസംവേദനക്ഷമതയും ഉള്ള പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെ കണ്ടെത്തുക.
- ലിംഗഭേദമില്ലാതെ മികച്ച രീതിയിൽ നീതി നടപ്പാക്കുന്നതിനും സേവനങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുമായി പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും മറ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും പരിശീലനം നൽകൽ.
- ജില്ലാതലത്തിൽ വനിതാ പൊലീസ് സഹായ സംവിധാനങ്ങൾ വഴി സ്കൂളുകളിലും കോളേജുകളിലും പൊലീസിന്റെ പ്രവർത്തനം വർദ്ധിപ്പിക്കൽ.
- കുട്ടികൾക്കും ചെറുപ്പക്കാർക്കും എപ്പോഴും സമീപിക്കാവുന്നതും പ്രാപ്യവുമാക്കുന്നതിന് പൊലീസ് സ്റ്റേഷൻ, വനിതാ സ്റ്റേഷൻ എന്നിവ സന്ദർശിക്കലും പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായുള്ള ആശയവിനിമയവും.



ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം

ഗ്രാമവികസന വകുപ്പ്

- ⦿ സംസ്ഥാന ഗ്രാമീണ ഉപജീവന ദൗത്യത്തിനു (എസ്ആർഎൽഎം) കീഴിലുള്ള സംയോജനം.
- ⦿ സാമൂഹ്യ പ്രവർത്തക സമിതിയുമായുള്ള സംയോജനം.

ഭവന, നഗരകാര്യ മന്ത്രാലയം

- ⦿ നിയമവിരുദ്ധമായ ലിംഗ നിർണ്ണയം, ബാലവിവാഹം എന്നിവ കണ്ടെത്തുന്നതിന് സാമൂഹ്യ നിരീക്ഷണ സംഘങ്ങൾക്കു രൂപം നൽകുക.

പഞ്ചായത്തി രാജ് മന്ത്രാലയം

- ⦿ നിയമവിരുദ്ധമായ ലിംഗ നിർണ്ണയം കണ്ടെത്തുന്നതിന് സാമൂഹ്യ നിരീക്ഷണ സംഘങ്ങൾക്കു രൂപം നൽകുക.
- ⦿ പരീക്ഷണ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ശിശു - ലിംഗ സൗഹൃദ പഞ്ചായത്ത് വികസിപ്പിക്കുക.
- ⦿ പെൺകുട്ടികളുടെ മൂല്യത്തെക്കുറിച്ച് പഞ്ചായത്തിരാജ് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ (പിആർഐ) അംഗങ്ങൾക്കായി പരിശീലനവും കാര്യക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കൽ സെഷനുകളും സംഘടിപ്പിക്കുക. അവരുടെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ (ജിപി) ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുക.
- ⦿ എല്ലാ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിലും ബാല സഭകൾ സംഘടിപ്പിക്കുക. ഈ സഭകളിൽ യുവനേതാക്കളുടെ പരിശീലനം, കൈവിടിച്ചു നടത്തൽ, അനുഭവദാനം എന്നിവ ഒരുക്കുക.





പ്രവർത്തന കലർ

പെൺകുട്ടികളുടെയും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളുടെയും സമുദായത്തിന്റെയും വർഷം മുഴുവനുള്ള ഇടപഴകൽ ഉറപ്പാക്കാൻ പെൺകുട്ടികൾക്കായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന വിദഗ്ധ ഏജൻസികളുമായും സംസ്ഥാന വകുപ്പുകളുമായും അന്താരാഷ്ട്ര സംഘടനകളുമായും കൂടിയാലോചിച്ച് ജില്ലകൾക്കായി വിശദവും സമഗ്രവുമായ നിർദ്ദേശിത പ്രവർത്തന കലർ (അനുബന്ധം ക ലെ ഫോർമാറ്റ്) വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിട്ടു്. ഓരോ മാസത്തിനുള്ളിലും നിരവധി പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടു്; എന്നിരുന്നാലും, ജില്ലകൾക്ക് അവയുടെ പ്രാദേശിക സന്ദർഭത്തെയും ആവശ്യങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനമാക്കി സ്വന്തം പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്താൻ തീരുമാനിക്കാം:

- ▶ ഓരോ കലർ മാസത്തിലും ആ മാസത്തിനുള്ളിൽ വരുന്ന ഏതെങ്കിലും പ്രധാനപ്പെട്ട ദേശീയ അല്ലെങ്കിൽ അന്തർദേശീയ തീയതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഒരു പ്രമേയം നിശ്ചയിച്ചിട്ടു്. മിക്ക മാസങ്ങൾക്കും ഒരു ഏകീകൃത മന്ത്രാലയം/വകുപ്പു് ഉ്. ആ മാസത്തിനുള്ളിൽ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് അവയുമായി ചേർന്ന് കേന്ദ്രീകൃത ശ്രമങ്ങൾ നടത്തും. ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേക പ്രമേയം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള യുക്തിയും കലറിൽ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടു്.
- ▶ പെൺകുട്ടികളുടെ സമഗ്രവികസനത്തിന്റെ എല്ലാ വശങ്ങളും അവരുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയും ഒരു പ്രത്യേക വികസന മേഖലയ്ക്കുള്ളിൽ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുക എന്നതാണ് ആശയം. പെൺകുട്ടികളുടെ സമഗ്രവികസനത്തിന്റെ എല്ലാ വശങ്ങളും അവരുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയും ഒരു പ്രത്യേക വികസന മേഖലയ്ക്കുള്ളിൽ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുക എന്നതാണ് ആശയം.



അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് പ്രവർത്തനരേഖ

സംഘടനാ ഘടന

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ ഭരണസംവിധാനം, മിഷൻ ശക്തിയുടെ വലിയ ചട്ടക്കൂടിന് അനുസൃതമായിരിക്കും.

സ്ത്രീകൾക്ക് ഗവണ്മെന്റ് പദ്ധതികളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനവും വിനിയോഗവും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള വിശാലമായ ഘടന ചുവടെയുള്ള ചിത്രത്തിൽ കാണാം.



ദേശീയ തലം

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ നടപ്പാക്കുന്നത് സംസ്ഥാന ഗവണ്മെന്റുകളുമായും കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളുമായും കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ അവലോകനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പരമോന്നത സമിതിയാണ് മിഷൻ ശക്തിയുടെ കീഴിൽ രൂപീകരിച്ച ദേശീയ വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം സെക്രട്ടറിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള സമിതി.

സമിതി വർഷത്തിൽ ഒരിക്കലേകിലും ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ യോഗം ചേരുകയും മൊത്തത്തിലുള്ള പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പുരോഗതിയും ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന്റെ നിലയും നിരീക്ഷിക്കുകയും വേണം.

കേന്ദ്ര തലത്തിൽ, മിഷൻ ശക്തിയുടെ ഭാഗമായി, ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയെ പരിപാലിക്കുന്നത് വനിതാ ശാക്തീകരണത്തിനുള്ള ദേശീയ കേന്ദ്രം (എൻഎച്ച്ഇഡബ്ല്യൂ) എന്ന സമർപ്പിതമായ ഏക പിഎംയു ആയിരിക്കും. എൻഎച്ച്ഇഡബ്ല്യൂവിന് രണ്ട് ഭാഗങ്ങളുണ്ട് - ഒന്ന് ഭരണനിർവഹണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും മറ്റൊന്ന് ഏകോപനത്തിനും സംയോജനത്തിനും വേിയുള്ള പ്രത്യേകവും സമർപ്പിതവുമായ സേവനങ്ങൾക്കും.



സംസ്ഥാനതലം

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സംസ്ഥാന/ കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശ തലത്തിൽ മൊത്തത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നത് ചീഫ് സെക്രട്ടറിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള, മിഷൻ ശക്തിയുടെ കീഴിൽ രൂപീകരിച്ച ഒരു സമിതിയാണ്. വനിതാ ശിശുവികസന വകുപ്പ്, സാമൂഹ്യക്ഷേമ വകുപ്പ്, ബന്ധപ്പെട്ട സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ/ കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളിലെ മറ്റ് പ്രസക്തമായ വകുപ്പുകൾ എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരെ ഉൾപ്പെടുത്തി സമിതി രൂപീകരിക്കും.



സംസ്ഥാന തലത്തിൽ, ഒരു സമർപ്പിത പിഎംയു, മിഷൻ ശക്തി വനിതാ ശാക്തീകരണത്തിനുള്ള സംസ്ഥാന കേന്ദ്രം (എസ്എച്ച്ഇഡബ്ല്യൂ) ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ കേന്ദ്ര മന്ത്രാലയങ്ങളുമായും ജില്ലകളുമായും ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിന് വേി പ്രവർത്തിക്കും.

ജില്ലാ തലം

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള നടത്തിപ്പ് ജില്ലാ മജിസ്ട്രേറ്റ്/ജില്ലാ കലക്ടർ അധ്യക്ഷനായ മിഷൻ ശക്തി സമിതിയും വനിതാ ശിശുവികസന വകുപ്പിന്റെ (ഡിപിഒ/ഡിഡബ്ല്യൂഒ/ഡിസിപിഒ മുതലായവ) ചുമതലയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരും മറ്റ് നോഡൽ വകുപ്പുകളും ചേർന്നാണ് നടത്തുന്നത്.

ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതിയും (മാതൃക അനുബന്ധം കഡ്ര ത്) സമിതി തയ്യാറാക്കും. തന്ത്രപരമായ ഇടപെടലുകൾക്കായി പൗര സമൂഹ സംഘടനകൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, മറ്റ് ബാഹ്യ ഏജൻസികൾ എന്നിവയുമായുള്ള ഏത് പങ്കാളിത്തത്തിനും ജില്ലകൾക്ക് കഴിയും.

മിഷൻ ശക്തിയുടെ സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട പിഎംയു, ജില്ലാ തലത്തിൽ, വനിതാ ശാക്തീകരണത്തിനുള്ള ജില്ലാ കേന്ദ്രം (ഡിഎച്ച്ഇഡബ്ല്യൂ) എംഡബ്ല്യൂസിഡിയുടെ സാമ്പത്തിക സഹായത്തോടെ സംസ്ഥാന/ ജില്ലാ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ഉപാധികൾക്കു സാങ്കേതിക/മാനവശേഷി പിന്തുണ നൽകും.

ജില്ലാ മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള മേൽനോട്ടത്തിൽ ജില്ലാ തലത്തിൽ ജില്ലാ പ്രൊബേഷൻ/പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (ഡിപിഒ) ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ നടത്തിപ്പിനും നടപ്പാക്കലിനും നോഡൽ ഓഫീസറാകും. എംഐഎസ് മൂന്നു മാസത്തിൽ ഒരിക്കൽ പുതിയ വിവരങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നുണ്ടെന്നു നോഡൽ ഓഫീസർ ഉറപ്പാക്കും.



കേന്ദ്രതല സമിതി

നേതൃത്വം നൽകുന്നത് എംഡബ്ല്യുസിഡി സെക്രട്ടറി

- ▶ സംസ്ഥാന/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളുമായി പദ്ധതി നടപ്പാക്കൽ അവലോകനം ചെയ്യുകയും ഗുണനിലവാര മാനദണ്ഡങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യൽ
- ▶ വർഷത്തിൽ ഒരിക്കൽ യോഗം ചേരും
- ▶ കേന്ദ്ര നടപടിക്ക് അന്തിമ രൂപം നൽകൽ
- ▶ സംസ്ഥാന പ്രവർത്തന പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്യുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യൽ



സംസ്ഥാന സമിതി

നേതൃത്വം നൽകുന്നത് ചീഫ് സെക്രട്ടറി

- ▶ മൂന്നുമാസത്തിലൊരിക്കൽ യോഗം ചേരും
- ▶ ഡബ്ല്യുസിഡി-ഡിപിഒ, ജില്ലാ ക്ഷേമ ഓഫീസർ (ഡിഡബ്ല്യുഒ), ഡിസിപിഒ, മറ്റ് വകുപ്പുകളിൽ നിന്നുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥർ
- ▶ ജില്ല, ബ്ലോക്കുകൾ, പഞ്ചായത്തുകൾ/വാർഡുകൾ എന്നിവയ്ക്കായി ജില്ലാ കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കുക



ജില്ലാ സമിതി

നേതൃത്വം നൽകുന്നത് ഡിസി/ഡിഎം

- ▶ മൂന്നുമാസത്തിലൊരിക്കൽ യോഗം ചേരും
- ▶ ഡബ്ല്യുസിഡി-ഡിപിഒ, ജില്ലാ ക്ഷേമ ഓഫീസർ (ഡിഡബ്ല്യുഒ), ഡിസിപിഒ, മറ്റ് വകുപ്പുകളിൽ നിന്നുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥർ
- ▶ ജില്ല, ബ്ലോക്കുകൾ, പഞ്ചായത്തുകൾ / വാർഡുകൾ എന്നിവയ്ക്കായി ജില്ലാ കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കുക

പരമോന്നത സംഘം



നടപ്പാക്കൽ

സ്ത്രീ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള ദേശീയ കേന്ദ്രം

- ▶ കേന്ദ്ര പിഎംയു

സ്ത്രീകളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള സംസ്ഥാന കേന്ദ്രം

- ▶ സംസ്ഥാന/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശ തലത്തിലുള്ള പിഎംയു
- ▶ 8 ഉദ്യോഗസ്ഥർ
- ▶ 3-4 അഡ്മിൻ സ്റ്റാഫ്

സ്ത്രീകളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള ജില്ലാ കേന്ദ്രം

- ▶ ജില്ലാതല പിഎംയു
- ▶ 8 ഉദ്യോഗസ്ഥർ
- ▶ 3-4 അഡ്മിൻ സ്റ്റാഫ്

സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥകൾ

മിഷൻ ശക്തി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ഖണ്ഡിക 3.3 പ്രകാരം, ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സംബൽ ഉപപദ്ധതിയുടെ ഘടകമായതിനാൽ, 100% ധനസഹായവും കേന്ദ്ര ഗവണ്മെന്റ് നൽകും. കൂടാതെ, മിഷൻ ശക്തി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ അനുബന്ധം 19 അനുസരിച്ച്, ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള സാമ്പത്തിക വിഹിതം ഇനി പറയുന്ന രീതിയിൽ ആയിരിക്കും.

	പ്രതിവർഷം	നിലവിലുള്ള യൂണിറ്റ്	യൂണിറ്റുകളുടെ എണ്ണം 2021-22	യൂണിറ്റുകളുടെ എണ്ണം 2022-23	യൂണിറ്റുകളുടെ എണ്ണം 2023-24	യൂണിറ്റുകളുടെ എണ്ണം 2024-25	യൂണിറ്റുകളുടെ എണ്ണം 2025-26
എസ്ആർബി <918 ഉള്ള ജില്ലകൾ	40 ലക്ഷം	405	405	169	169	169	169
എസ്ആർബി >918 ഉം >=952 ഉം ഉള്ള ജില്ലകൾ	30 ലക്ഷം			347	347	347	347
പുതിയ ജില്ലകൾ*	30 ലക്ഷം			21	21	21	21
എസ്ആർബി >952 ഉള്ള ജില്ലകൾ	20 ലക്ഷം			218	218	218	218
ആകെ				755	755	755	755

*2020-21 ലെ എച്ച്.എം.ഐ.എസിൽ എസ്.ആർ.ബി ഡാറ്റ ലഭ്യമല്ലാത്ത പുതിയ ജില്ലകൾ (ആകെ എണ്ണം 21) 30 ലക്ഷം രൂപയിൽ താഴെയായി നിലനിർത്തി. കൂടാതെ, വരും വർഷങ്ങളിൽ രൂപീകരിക്കുന്ന ഏതൊരു പുതിയ ജില്ലയെയും 30 ലക്ഷം രൂപയുടെ പരിധിയിൽ നിലനിർത്തും.

ജില്ലകളുടെ വ്യത്യസ്ത എസ്.ആർ.ബി നിലയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ജില്ലകൾക്കുള്ള തുക അനുവദിച്ചത്. 2014-15ൽ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ പദ്ധതി ആരംഭിക്കുമ്പോൾ, കേന്ദ്ര ആരോഗ്യ - കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ എച്ച്എംഐഎസ് ഡാറ്റാ പ്രകാരം, ദേശീയ തലത്തിൽ എസ് ആർ ബി 918 ആയിരുന്നു. കൂടാതെ, ലോകാരോഗ്യ സംഘടനയുടെ (ഡബ്ല്യു എച്ച്ഒ) കണക്കു പ്രകാരം, ജനനസമയത്തെ സ്വാഭാവിക ലിംഗാനുപാതത്തിന്റെ അന്താരാഷ്ട്ര മാനദണ്ഡം 952 ആണ്.

കഴിഞ്ഞ ഏഴ് വർഷത്തിനിടെ പല ജില്ലകളും എസ്ആർബിയിൽ പുരോഗതി കൈവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, എസ് ആർ ബി 918ൽ താഴെയോ അതിന് തുല്യമോ ഉള്ള ജില്ലകളിൽ കൂടുതൽ പരിശ്രമം ആവശ്യമാണ്. അതിനാൽ, 2020-21 വർഷത്തെ എസ്ആർബിയുടെ എച്ച്എംഐഎസ് ഡാറ്റാ അനുസരിച്ച് ജില്ലകളുടെ ഡിഫിൻഷ്യൽ എസ്ആർബി നില കണക്കിലെടുത്ത്, മുകളിലുള്ള പട്ടികയിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ഘടകത്തിന് കീഴിൽ തുക വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള മൂന്ന് പരിധികൾ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു.

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ ഘടകത്തിന് കീഴിൽ, ധനസഹായം ഒരു വർഷത്തിനുള്ളിൽ ഒരു ഗഡുവായി വിതരണം ചെയ്യും.

ജില്ലാ ഫിന്റെ വിഭജനം ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

ജില്ലാതല ഫ് വിഭജനം (ലക്ഷത്തിൽ)			
എസ്. നമ്പർ.	പ്രവർത്തനം/ഇനം	ബജറ്റ് പരിധി	തുക (ലക്ഷത്തിൽ)
1.	വനിതാ ശിശു വികസന വകുപ്പിന്റെ മേഖലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ <ul style="list-style-type: none"> • ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ • ക്രമീകരണവും സംവേദനക്ഷമതയും • കൂടുതൽ പേരിലെത്തൽ • പുതൂക്കൽ • ഐ.ഇ.സി ഉപാധികൾ • നിരീക്ഷണവും ഡോക്യുമെന്റേഷനും 	50%	
2.	പങ്കാളികളുമായും ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുമായും സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള മേഖലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	40%	
3.	ഫ്ളെക്സി ഫ്	10%	



ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതി

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലറിന്റെ (അനുബന്ധം ക ലെ മാതൃക) സഹായത്തോടെ ജില്ലകൾക്കായി പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കാൻ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സമിതിയെയും വനിതാ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള ജില്ലാ കേന്ദ്രത്തെയും സഹായിക്കുന്ന വാർഷിക ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതിയുടെ വിശാലമായ മാതൃക ഈ രേഖയുടെ അനുബന്ധം കക ൽ നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

വനിതാ-ശിശു വികസന മന്ത്രാലയത്തിന്റെ തന്ത്രപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങളും മറ്റ് പ്രസക്തമായ മന്ത്രാലയങ്ങളുമായുള്ള സംയോജിത പ്രവർത്തനങ്ങളും ഓരോ പ്രവർത്തനത്തിനും കണക്കാക്കിയ ബജറ്റ് തുകയും സഹിതം ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതിയിൽ ത്രൈമാസ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തും. സാമ്പത്തിക വർഷത്തിന്റെ (എഫ്ഓവെ) അവസാന പാദത്തിൽ അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേക്കുള്ള ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതി സംസ്ഥാനത്തിന് സമർപ്പിക്കും. ഇതിന്റെ പകർപ്പ് കേന്ദ്രത്തിനും നൽകും.

റിപ്പോർട്ടിംഗും ഡോക്യുമെന്റേഷനും

ഉത്തരവാദിത്വവും മെച്ചപ്പെട്ട സേവനവും ഉറപ്പാക്കുന്നതിന്, പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു ജില്ലാതലത്തിൽ നടത്തിയ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും രേഖപ്പെടുത്തേത് പ്രധാനമാണ്.

ത്രൈമാസ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സാമ്പത്തിക / ജില്ലാ തല നിരീക്ഷണ സമിതി പദ്ധതിക്കായി തയ്യാറാക്കേ സാമ്പത്തികവും പ്രവർത്തനപരവുമായ പ്രകടന ഡാറ്റാ (ഭൗതിക മുന്നേറ്റം) നിരീക്ഷണ റിപ്പോർട്ടുകൾ.

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ വിഭാഗത്തിന് കീഴിൽ മിഷൻ ശക്തി തയ്യാറാക്കിയ എംഐഎസ് പോർട്ടലിൽ ത്രൈമാസ റിപ്പോർട്ടിംഗ് നടക്കുന്നുണ്ട് ജില്ലാ നോഡൽ ഓഫീസർ ഉറപ്പാക്കും. പോർട്ടലിൽ സമർപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ത്രൈമാസ റിപ്പോർട്ടുകൾ ക്രോഡീകരിക്കുന്നതിനും സമാഹരിക്കുന്നതിനും ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള ഡിഎച്ച്ഇഡബ്ല്യു ഡിപിഒയെ കോർഡിനേറ്റിംഗ് ഓഫീസറായി നിയോഗിക്കാം.



മാനേജ്മെന്റ് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം (എം.ഐ.എസ്)

മിഷൻ ശക്തിയുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള തത്സമയ നിരീക്ഷണം പ്രാപ്തമാക്കുന്നതിന് സമഗ്രമായ വെബ് അധിഷ്ഠിത റിപ്പോർട്ടിംഗ് സംവിധാനം എംഡബ്ല്യുസിഡി വികസിപ്പിക്കുകയും സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്യും. ഡാറ്റയുടെ രഹസ്യസ്വഭാവം നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് എളുപ്പത്തിൽ പ്രാപ്യമാക്കാവുന്ന ഒരു ഉപയോക്തൃ-സൗഹൃദ സിംഗിൾ പോർട്ടൽ ആയിരിക്കും വെബ് അധിഷ്ഠിത നിരീക്ഷണ സംവിധാനം.

സേവന വിതരണ ഘടനകൾ സ്ഥാപിക്കൽ, ലഭ്യമായ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ശൃംഖല, നൽകുന്ന സേവനങ്ങൾ, മാനവ വിഭവശേഷി, സാമ്പത്തിക വിഭവങ്ങൾ, ഗുണഭോക്താക്കൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള കൃത്യമായ വിവരങ്ങൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെ പരിപാടിയുടെ നിരീക്ഷണം ഇത് പ്രാപ്തമാക്കും.



ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ്

മിഷൻ ശക്തി എക്സക്യൂട്ടീവ്സിൽ നിന്ന് വേർതിരിച്ചെടുത്ത ഡാറ്റയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ജില്ലാതല സ്കോർ കാർഡ് (അനുബന്ധം കകക ലെ മാതൃക) തയ്യാറാക്കും. പ്രക്രിയാ സൂചകങ്ങളും ഫല സൂചകങ്ങളും ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡിൽ പ്രത്യേകം രേഖപ്പെടുത്തും. ഫല സൂചകങ്ങളെ പെൺകുട്ടികളുടെ സംരക്ഷണം, അതിജീവനം, ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം, വികസനം എന്നീ വിശാലമായ വിഭാഗങ്ങളായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രക്രിയാ സൂചകങ്ങൾ വ്യവസ്ഥാപിത സംവിധാനങ്ങൾക്ക് കീഴിലുള്ള നടപടികളെയും, പദ്ധതിയുടെ വിവിധ തലങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കലിനുള്ള നടപടികൾക്ക് കീഴിലുള്ള വിശാലമായ സൂചകങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്.

എംഐഎസ് അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ് പ്രകാരം വാർഷിക ജില്ലാ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ റാങ്കിംഗ് മന്ത്രാലയം നൽകും. ഈ ഡാറ്റ സംസ്ഥാന തലത്തിൽ സമാഹരിച്ച് സംസ്ഥാന തലത്തിലെ പ്രകടനം രേഖപ്പെടുത്തും.



മികച്ച സമ്പ്രദായ മാതൃക

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ പല ജില്ലകളും അസാധാരണമായ പ്രവർത്തനം നടത്തുകയും മറ്റ് ജില്ലകൾക്ക് മികച്ച പഠനമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്ന നിരവധി നൂതന സംരംഭങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മിഷൻ ശക്തിയ്ക്ക് കീഴിൽ മന്ത്രാലയം തയ്യാറാക്കിയ എംഐഎസ് പോർട്ടലിൽ ഗുണപരമായ ഫലങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ കഴിയും. ആ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് പിന്നിലെ ഗുണപരമായ പരിശ്രമങ്ങൾ സാധാരണയായി നഷ്ടപ്പെടുകയാണു പതിവ്. ആ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ നേരിടുന്ന പ്രക്രിയയും പഠനവും വെല്ലുവിളികളും രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിന്, മറ്റൊരു റിപ്പോർട്ടിംഗ് സംവിധാനം ഉപയോഗിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

പഠിച്ച പാഠങ്ങളും ഈ നൂതന സമ്പ്രദായങ്ങളും ജില്ലാതലത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനായി, ജില്ലകൾ ഒരു മികച്ച സമ്പ്രദായമായി കണക്കാക്കുന്ന വിശാലമായ നേട്ടങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനായി ഒരു നിശ്ചിത മാതൃകയിൽ (അനുബന്ധം കഡ) ഈ പ്രവർത്തന രേഖയ്ക്കൊപ്പം ഒരു മികച്ച സമ്പ്രദായ മാതൃക അവതരിപ്പിച്ചു. ജില്ലകൾ ഇതു പുരിപ്പിച്ച് സംസ്ഥാനത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. സംസ്ഥാന തലത്തിൽ ഈ മികച്ച പ്രവർത്തനങ്ങൾ സമാഹരിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം എസ് എച്ച് ഇ ഡബ്ല്യുവിനായിരിക്കും. ഓരോ സംസ്ഥാനവും അവരുടെ മികച്ച പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംഗ്രഹം വാർഷികാടിസ്ഥാനത്തിൽ കേന്ദ്രത്തിന് സമർപ്പിക്കും.



വിലയിരുത്തലും കണക്കെടുപ്പും

പദ്ധതിയുടെ മൂല്യനിർണ്ണയം ദേശീയ- സംസ്ഥാന തലത്തിൽ നിതി ആയോഗ്യമായി കൂടിയാലോചിച്ച് എം ഡബ്ല്യു സി ഡി നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുന്ന, പ്രശസ്തമായ ഒരു സ്വതന്ത്ര മൂന്നാം കക്ഷി ഏജൻസി നടത്തും.

കമ്പ്ട്രോളർ ആൻഡ് ഓഡിറ്റർ ജനറൽ ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഓഡിറ്റ് നടത്തുകയും ആ പാത കേന്ദ്ര- സംസ്ഥാന ഗവണ്മെന്റ് തലങ്ങളിൽ പിന്തുടരുകയും ചെയ്യും.

അനുബന്ധം - ക. ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ കലർ

മാസം ജനുവരി							
പ്രമേയങ്ങൾ	പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രാധാന്യം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ		
വ്യാഖ്യാനം	ഈ മാസമാണ് ദേശീയ ബാലികാ ദിനം ആഘോഷിക്കുന്നത്		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം	
നിർദ്ദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	ജനനസമയത്തെ ലിംഗ അനുപാതം	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	സംവേദനക്ഷമതാ പരിപാടി	പിസി & പിഎൻഡിടി ആക്ട് എൻഫോഴ്സ്മെന്റ് ഡ്രൈവുകൾ	12 ജനുവരി	ദേശീയ യുവജന ദിനം	
	ബേട്ടി ജന്മഹോത്സവം	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	മകൾക്കൊപ്പം സെൽഫി-ഡിജിറ്റൽ കാമ്പയിൻ	ശാക്തീകരിക്കപ്പെട്ട അമ്മമാരുടെ സംഭാവന ആഘോഷിക്കുക	24 ജനുവരി	ദേശീയ ബാലികാ ദിനം	
	ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ-സൗഹൃദ ഗ്രാമം/ നഗര തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനം (യു എൽ ബി) പ്രഖ്യാപനം	പഞ്ചായത്തീരാജ് മന്ത്രാലയം/ ഭവന, നഗരകാര്യ മന്ത്രാലയം	പെൺകുട്ടികളെ കേന്ദ്രീകരിച്ചുള്ള പദ്ധതി	പെൺകുട്ടികളുടെ പേരിൽ തെ കൾ നടൽ			
	പെൺകുട്ടികളുടെ നേ തൃപാടവത്തിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കൽ	നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം	സർപഞ്ചുകളും ഗ്രാമ ത്തലവന്മാരും ചേർന്ന് പെൺകുട്ടികളെ ആദരിക്കൽ	പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രാധാന്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള നാടൻ പാട്ടുകളും ഗോത്ര വർഗ ഗാനങ്ങളും ആലപിക്കൽ			
മാസം ഫെബ്രുവരി							
പ്രമേയങ്ങൾ	വിദ്യാഭ്യാസം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ		
വ്യാഖ്യാനം	പ്രവേശനം ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് ബോധവൽക്കരണത്തിനുള്ള അവസരത്തിന്റെ ശരിയായ ജാലകം		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം	
നിർദ്ദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	സ്റ്റേറ്റ് പെൺകുട്ടികൾക്കുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	ശാസ്ത്ര- സാങ്കേതിക രംഗത്തെ മുൻനിര വനിതകളെ ആദരിക്കൽ	ശാസ്ത്രമേളയും പ്രദർശനങ്ങളും	11-ഫെബ്രുവരി	ശാസ്ത്രത്തിലെ സ്ത്രീകൾക്കും പെൺകുട്ടികൾക്കുമുള്ള അന്താരാഷ്ട്ര ദിനം	
	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം നിർമ്മിതി പോയ പെൺകുട്ടികളെ തിരികെ ക്കൊവരുമ്പു	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	സ്കൂളിൽ പോകാത്ത കൗമാരക്കാരായ പെൺകുട്ടികൾക്കും അവരുടെ കുടുംബങ്ങൾക്കും കാൺസിലിംഗ്	അടൽ ടിങ്കറിംഗ് ലാബ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ	13-ഫെബ്രുവരി	ലോക റേഡിയോ ദിനം	
	ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനം	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	കരിയർ കാൺസിലിംഗ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ	പ്ലാനറ്റേറിയം, മ്യൂസിയങ്ങൾ എന്നിവയിലേക്കുള്ള സന്ദർശനങ്ങൾ			
	ജീവിത പാടവങ്ങൾ	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	സ്കൂൾ തലത്തിൽ ജീവിത പാടവ പരിശീലനം	സയൻസ് കോളേജുകൾ, ഐടിഐകൾ, എന്നിവിടങ്ങളിലേക്കുള്ള ഫീൽഡ് ട്രിപ്പുകൾ			

മാസം അങ്ങീച്ചുഡ						
പ്രമേയങ്ങൾ	ലിംഗ സമത്വം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനം		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	വിവേചനം അവസാനിപ്പിക്കൽ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	നൂക്കഡ് നാടകങ്ങൾ, നാടോടി മാധ്യമങ്ങൾ	ബോധവൽക്കരണ വാഹനങ്ങൾ	മാർച്ച് 8	അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനം
	കൗമാരക്കാരെ ലിംഗ സാമൂഹികവൽക്കരണം	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	സ്കൂളുകളിലും അങ്കണവാടി കേന്ദ്രങ്ങളിലും പരിശീലന സെഷനുകൾ	സ്കൂളുകളിൽ സിനിമാ പ്രദർശനം		
	പുരുഷന്മാരുമായും ആൺകുട്ടികളുമായും ഇടപഴകൽ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	കേന്ദ്രീകൃത ചർച്ചകൾ	ടിവി/റേഡിയോയിൽ സമതന്ത്രതയ്ക്കായി സംസാരിക്കുന്ന പ്രശസ്തരുടെ അഭിമുഖങ്ങൾ/പരാമർശങ്ങൾ		
	പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീകൾക്കും പെൺകുട്ടികൾക്കും പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	നാരി കി ചൗപത്			
മാസം ഏപ്രിലിൽ						
പ്രമേയങ്ങൾ	കായിക രംഗവും മത്സരങ്ങളും	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	ഈ മാസമാണ് അന്താരാഷ്ട്ര കായിക ദിനം		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	കായിക രംഗത്തെ കളികൾ മാർച്ചുവന്നു	കായിക വകുപ്പ്, യുവജനകാര്യ കായിക മന്ത്രാലയം	ടിവി പരസ്യങ്ങൾ	ചുമർ ചിത്രങ്ങളും പരസ്യബോർഡുകളും	ഏപ്രിൽ 6	വികസനത്തിനും സമാധാനത്തിനും വേിയുള്ള അന്താരാഷ്ട്ര കായിക ദിനം
	എല്ലാ കായിക ഇനത്തിലും വനിതാ ടീമുകൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു	കായിക വകുപ്പ്, യുവജനകാര്യ കായിക മന്ത്രാലയം	അറിയപ്പെടുന്ന എല്ലാ കായിക ഇനങ്ങൾക്കും എല്ലാ സ്കൂളുകളിലും വനിതാ ടീമുകൾ സജ്ജമാക്കൽ	പ്രശസ്തരായ വനിതാ താരങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള പ്രചോദനാത്മക പരാമർശങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കൽ	ഏപ്രിൽ 7	ലോകാരോഗ്യ ദിനം
	ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ ചാമ്പ്യന്മാരും അംബാസഡർമാരും	കായിക വകുപ്പ്, യുവജനകാര്യ കായിക മന്ത്രാലയം	ജില്ലാതല കായിക ചാമ്പ്യന്മാരെ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യൽ	ദീപശിവ വഹിച്ചുള്ള ഓട്ടം	ഏപ്രിൽ 24	പഞ്ചായത്തീരാജ് ദിനം
	എൻ എസ് എസ്, എൻ വൈ കെ എസ് വൊളന്റിയർമാർ വഴി ബോധവൽക്കരണവും സാമൂഹ്യ മുന്നേറ്റവും	യുവജനകാര്യ വകുപ്പ്, യുവജന കാര്യ - കായിക മന്ത്രാലയം	സ്പോർട്സ് ടൂർണമെന്റുകൾ (സ്കൂൾ മുതൽ സംസ്ഥാന തലം വരെ)	ബോധവൽക്കരണ യജ്ഞങ്ങൾ (എൻഎസ്എസ് കേഡർമാരെ ഉപയോഗിച്ച്)		

മാസം ടൗൺ							
പ്രമേയങ്ങൾ	സൈബറ വിവാഹം അവസാനിപ്പിക്കൽ	മന്ത്രിയല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ		
ഔദ്യോഗികം	അക്ഷയതൃതീയ ഈ മാസത്തിലോ അതിനു ശേഷമോ ആണ്		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം	
നിർദ്ദേശിച്ച പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	സൈബറ വിവാഹ മൂക ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളും നഗര തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	സൈബറ വിവാഹങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുന്നു	ഒത്തു നോക്കുന്നതിനുള്ള പട്ടിക അടിസ്ഥാനമാക്കി സൈബറ വിവാഹ മൂക ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ/നഗര തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും	മെയ് 1	തൊഴിലാളി ദിനം	
	'സൈബറ വിവാഹത്തിന് എതിരെ അച്ഛന്മാർ'	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരെ ഒരുമിച്ച് കൊണ്ടുവരാനുള്ള ലക്ഷ്യമുള്ള പ്രത്യേക പരിപാടി	ബാല പഞ്ചായത്ത് യോഗങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ	മെയ് 14	മാതൃദിനം	
	വിവരങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നവരെ ആദരിക്കൽ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	സൈബറ വിവാഹം തടയാൻ സഹായിച്ച ചാനലുകാരെ ആദരിക്കൽ				
	ലളിതമായ, സ്ത്രീധനം നൽകാത്ത വിവാഹങ്ങൾ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം					
മാസം ജൂൺ							
പ്രമേയങ്ങൾ	നൈപുണ്യ വികസനം	മന്ത്രിയല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ		
ഔദ്യോഗികം	സ്കൂളുകളിലെ വേനൽ അവധിയിൽ അണിചേരൽ		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം	
നിർദ്ദേശിച്ച പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	എഗ്മിറ്റേഷൻ ഘടനാപരിഷ്കരണം	നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം	ബോധവൽക്കരണ ക്യാമ്പുകൾ	ജനസേവാ കേന്ദ്രങ്ങൾ നടത്താൻ പെൺകുട്ടികളെ പരിശീലിപ്പിക്കൽ	ജൂൺ 1	മാതാപിതാക്കളുടെ ആഗോള ദിനം	
	കരിയർ കൗൺസിലിംഗ്	നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം	സ്കൂളുകളിലും നൈപുണ്യ കേന്ദ്രങ്ങളിലും കൗൺസിലിംഗ് സെഷനുകൾ	സ്കൂളിൽ പോകാത്ത കുമാരക്കാരായ പെൺകുട്ടികളെ വൈദഗ്ധ്യത്തിലേക്ക് ഉൾച്ചേർക്കുന്നതിന് ആഘോഷം	ജൂൺ 21	അന്താരാഷ്ട്ര യോഗ ദിനം	
	തൊഴിലധിഷ്ഠിത കഴിവുകൾ	നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം	പ്രവേശന യജ്ഞങ്ങൾ	ജീവിത നൈപുണ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പാഠ്യപദ്ധതിയിൽ യോഗ ഉൾപ്പെടുത്തൽ			
	ന്യൂനപക്ഷ സമുദായങ്ങളുടെ നൈപുണ്യ വികസനം	ന്യൂനപക്ഷകാര്യ മന്ത്രാലയം	തൊഴിൽ മേഖലകൾ	ഹൂസർ ഹാട്ട് വഴി പരമ്പരാഗത വനിതാ കരകൗശലത്തൊഴിലാളികൾക്ക് അവരുടെ കരകൗശല വസ്തുക്കൾ വിപണനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പിന്തുണയും സൗകര്യവും നൽകുന്നു			

മാസം ജഡടടല						
പ്രമേയങ്ങൾ	ഡിജിറ്റൽ സാക്ഷരതയും സൈബർ സുരക്ഷയും	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	സ്മൃതികളുടെയും പെൺകുട്ടികളുടെയും ശാക്തീകരണത്തിന് ഈ വിഷയം നിർണായകമാണ്		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	ഡിജിറ്റൽ ലിംഗ അന്തരം കുറയ്ക്കൽ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	മികവുറ്റ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഇ-ലേണിംഗ് ഉപകരണങ്ങൾ വിതരണം ചെയ്യൽ	വിദൂര പ്രദേശങ്ങളിൽ ബാൻഡ് വിഡിയോ ഇന്റർനെറ്റ് കണക്ഷനുകളും വർദ്ധിപ്പിക്കൽ	ജൂലൈ 15	ലോക യുവജന നൈപുണ്യ ദിനം
	ഓൺലൈൻ സുരക്ഷയ്ക്കുള്ള നൂറുക്കൾ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	സ്കൂളുകളിൽ ഡിജിറ്റൽ വിദഗ്ദ്ധരുമായി സുരക്ഷാ സെഷനുകൾ	ന്യൂനപക്ഷ സമുദായങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള പെൺകുട്ടികളുമായി വ്യവസായ മേഖലയിലെ വനിതകൾ ഇടപഴകുന്നു		
	ഡിജിറ്റൽ കഴിവുകളും പഠനവും	നൈപുണ്യ വികസന സംരംഭകത്വ മന്ത്രാലയം	വിദ്യാഭ്യാസത്തിനും തൊഴിലിനുമായി സാങ്കേതികവിദ്യ ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള യൂട്യൂബ് ശേഖരം			
	ഡിജിറ്റൽ ഭീഷണിപ്പെടുത്തൽ അവസാനിപ്പിക്കൽ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	ട്രോളിംഗും ഡിജിറ്റൽ ഭീഷണിയും സംബന്ധിച്ച വീഡിയോ പരമ്പര			
മാസം ഒങ്ങഗഡൾഡ						
പ്രമേയങ്ങൾ	ലൈംഗിക, പ്രത്യുൽപാദന ആരോഗ്യം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	ഇത് ആരോഗ്യ - കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ മൂലയുട്ടൽ വാരവുമായി കോർത്തിണക്കുന്നു		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	ആർത്തവ ആരോഗ്യം	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	രാഷ്ട്രീയ കിഷോർ സാമ്പന്ദ്യ കാര്യക്രമം (ആർ കെ എസ് കെ) ബന്ധിപ്പിക്കലും ശക്തിപ്പെടുത്തലും	ആയുഷ് ജൻ ഔഷധി കേന്ദ്രത്തിന്റെ പ്രചാരണം	ഓഗസ്റ്റ് 12	അന്താരാഷ്ട്ര യുവജന ദിനം
	സമഗ്ര ലൈംഗിക വിദ്യാഭ്യാസം	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	പെൺകുട്ടികൾക്കും ആൺകുട്ടികൾക്കുമൊപ്പം സമഗ്ര ലൈംഗിക വിദ്യാഭ്യാസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രത്യേക സെഷനുകൾ	അന്തസ്സും വ്യക്തിഗത ക്ഷേമവും സംബന്ധിച്ച സെഷനുകൾ	ഓഗസ്റ്റ് 29	ദേശീയ കായിക ദിനം
	വ്യക്തിഗത ശുചിത്വവും അതിന്റെ പ്രാധാന്യവും	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	ആർത്തവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള തെറ്റായ പ്രചാരണം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് തുറന്ന ചർച്ചകൾ	സ്കൂൾ ആരോഗ്യ അംബാസഡർ സംരംഭം		
	ബാലികാ സൗഹൃദ 'വാഷ്' സമ്പ്രദായങ്ങൾ	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	ലിംഗപരമായ കാഴ്ചപ്പാടിൽ നിന്ന് സ്കൂളുകളിലെ 'വാഷ്' മാനദണ്ഡങ്ങൾ അവലോകനം ചെയ്യുകയും നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്യൽ			

മാസം						
ടഗപവൾണബർ						
പ്രമേയങ്ങൾ	പോഷകാഹാരം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	സെപ്തംബർ മാസം പോഷകാഹാര മാസമായി ആഘോഷിക്കുന്ന ആരോഗ്യ മന്ത്രാലയവുമായി ചേർന്നു പ്രവർത്തിക്കൽ		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദ്ദേശിച്ച പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	പെൺകുട്ടികളിലെ വിളർച്ചയെ അഭിസംബോധന ചെയ്യൽ	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	പോഷകാഹാരത്തെക്കുറിച്ച് ആരോഗ്യ ക്യാമ്പുകൾ		സെപ്റ്റംബർ 1 മുതൽ 7 വരെ	ദേശീയ പോഷകാഹാര വാരം
	ശരിയായ ഭക്ഷണം	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	എല്ലാ അങ്കണവാടി കേന്ദ്രങ്ങളിലും സ്കൂളുകളിലും പ്രാഥമികാരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങളിലും സമീകൃതാഹാര ചാർട്ടുകൾ			
	സുരക്ഷിതവും മാനവ്യമായ മൂലയുടൽ	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	പൊതുസ്ഥലങ്ങളിൽ സ്ത്രീകൾക്ക് മൂലയുടുന്നതിനായി സുരക്ഷിതമായ ഇടങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കൽ			
	പ്രാദേശികവും തദ്ദേശീയവുമായ ഭക്ഷണ ശീലങ്ങൾ	ആരോഗ്യ കുടുംബ ക്ഷേമ മന്ത്രാലയം	പ്രാദേശിക പാചകക്കുറിപ്പുകളും വിഭവങ്ങളും ഉപയോഗിച്ച് ഭക്ഷ്യ ഹാട്ടുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നു.	തദ്ദേശീയമായ പാചകക്കുറിപ്പുകളും ഭക്ഷണരീതികളും അടങ്ങിയ ഒരു കോഫി ടേബിൾ ബുക്ക് സമാഹരിക്കുന്നു		
മാസം						
ഒക്ടോബർ						
പ്രമേയങ്ങൾ	മാനസിക - മാനസിക സാമൂഹിക ആരോഗ്യം	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദ്ദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഔദ്യോഗികം	ലോക മാനസികാരോഗ്യ ദിനം		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദ്ദേശിച്ച പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	സ്കൂളുകളിൽ മാനസികാരോഗ്യ പിന്തുണാ ആവാസവ്യവസ്ഥ കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കൽ	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	മാനസികാരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങളെ ചുറ്റിപ്പറ്റിയുള്ള തെറ്റായ പ്രചാരണങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കൽ	മാനസിക ആരോഗ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഹ്രസ്വമായ ആനിമേറ്റഡ് വീഡിയോകൾ നിർമ്മിക്കൽ	ഒക്ടോബർ 10	ലോക മാനസികാരോഗ്യ ദിനം
	സംവാദ്	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	കൗമാരക്കാരുടെ മാനസികാരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ച	പുരുഷന്മാരുടെ വിഷലിപ്തമായ അളവുകോലുകളിൽ നിന്ന് ആൺകുട്ടികളെ സംരക്ഷിക്കൽ	ഒക്ടോബർ 11	അന്താരാഷ്ട്ര ബാലിക ദിനം
	സമാന പിന്തുണ സംഘങ്ങൾ	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	സമാന പ്രശ്നങ്ങളുള്ള സുരക്ഷിത പിന്തുണ സംഘങ്ങൾ സജ്ജമാക്കൽ		ഒക്ടോബർ 15	അന്താരാഷ്ട്ര ഗ്രാമീണ വനിതാ ദിനം
	കൗമാരക്കാരുടെ വൈകാരിക ആവശ്യങ്ങൾ	സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ സാക്ഷരതാ വകുപ്പ്, വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം	ഓഡിയോ-വിഷ്ണു സാമഗ്രികളും സിനിമാ പ്രദർശനവും		ഒക്ടോബർ 16	ലോക ഭക്ഷ്യദിനം

മാസം		നവംബർ				
പ്രമേയങ്ങൾ	സുരക്ഷയും സുരക്ഷിതത്വവും	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഒറ്റാഖ്യാനം	ലിംഗാധിഷ്ഠിത അതിക്രമം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള 16 ദിവസത്തെ ആഗോള കാമ്പെയ്നുമായി ഇതു കൂട്ടിയിണക്കുന്നു		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	ലിംഗാധിഷ്ഠിത അതിക്രമം അവസാനിപ്പിക്കൽ	ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയം	ആൺകുട്ടികളെയും പുരുഷന്മാരെയും ബോധവൽക്കരിക്കൽ	ഗ്രാമങ്ങളിലെ പെൺകുട്ടികളുടെ സുരക്ഷയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബാലസങ്കേതളുടെ ഇടപെടൽ	14-നവംബർ	ശിശുദിനം
	വനിതാ പൊലീസ് സ്റ്റേഷനുകൾ	ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയം	വനിതാ പൊലീസുകാരുമായുള്ള ഇടപെടലിലൂടെ	സ്വയം പ്രതിരോധ പരിശീലനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കൽ	20-നവംബർ	ബാലാവകാശ ദിനം
	സുരക്ഷിതമായ സഞ്ചാരം	ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയം	സ്ത്രീ സുരക്ഷയുടെ ജില്ലാ, ഗ്രാമതല വിലയിരുത്തൽ	ബോധവൽക്കരണത്തിനും വിലയിരുത്തലിനും വേറിട്ട് നെറ്റ്വർക്കുകൾ കേന്ദ്രം/ ഭാരത് സ്കൗട്ട്സ് ആന്റ് ഗൈഡ്സ്		
	സ്ത്രീകൾക്കു മാത്രമുള്ള സുരക്ഷിതമായ ഇടങ്ങൾ (വൺ-സ്റ്റോപ്പ് കേന്ദ്രങ്ങൾ)	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	എല്ലാ ജില്ലകളിലും വൺ സ്റ്റോപ്പ് കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും സജ്ജമാക്കുകയും ചെയ്യൽ	പ്രതിമാസം ഒരു നിശ്ചിത തീയതിയിൽ പ്രാദേശിക സാമൂഹ്യ കേന്ദ്രത്തിൽ സ്ത്രീകൾക്കായി/പെൺകുട്ടികൾക്കായി മാത്രമുള്ള സെഷനുകൾ പിന്തുണ സംഘങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുക		
മാസം		ഡചംബർ				
പ്രമേയങ്ങൾ	നിങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ അറിയൽ (പെൺകുട്ടികളുടെ അവകാശങ്ങൾ)	മന്ത്രിതല ഏകോപനം	നിർദേശിച്ച പരിപാടികളുടെ പട്ടിക		പ്രധാനപ്പെട്ട തീയതികൾ	
ഒറ്റാഖ്യാനം	പോഷ്, പോക്സോ നിയമത്തിനു തുടക്കം കുറിച്ച തീയതിയുമായി കൂട്ടിയിണക്കൽ		പ്രവർത്തനം-1	പ്രവർത്തനം-2	തീയതി	സംഭവം
നിർദിഷ്ട പ്രതിവാര ശ്രദ്ധാ മേഖലകൾ	സാമ്പത്തിക, സാമൂഹിക, രാഷ്ട്രീയ അവകാശങ്ങൾ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	സ്കൂളുകളിലും അങ്കണവാടി കേന്ദ്രങ്ങളിലും പെൺകുട്ടികൾക്ക് അവരുടെ അവകാശങ്ങളെക്കുറിച്ച് പരിശീലനം നൽകൽ	വനിതാ പൊലീസ് സ്റ്റേഷനുകളിലേക്കുള്ള സന്ദർശനങ്ങൾ	ഡിസംബർ 5	അന്താരാഷ്ട്ര സന്നദ്ധ സേവക ദിനം
	ലിംഗ സമത്വമുള്ള യുവജന പാർലമെന്റുകൾ	വനിതാ ശിശു വികസന മന്ത്രാലയം	ജനകീയ ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായും അഭിഭാഷകരുമായും ആശയവിനിമയം	ബാലസങ്കേതളുടെ രൂപീകരണം		
			പ്രധാന നഗരങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികൾക്കു തുല്യ പ്രാധാന്യമുള്ള യൂത്ത് പാർലമെന്റുകൾ			

അനുബന്ധം - കകക. ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ്

മാതൃക

ജില്ലാ കർമ്മ പദ്ധതി - ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ									
ജില്ലാതല പ്രവർത്തനങ്ങൾ			നടപ്പാക്കൽ സമയപരിധി						
മേജർ ഹെഡ്	സബ് ഹെഡ്	പ്രവർത്തനം	ക്യൂ1	ക്യൂ2	ക്യൂ3	ക്യൂ4	ആകെ യൂണിറ്റുകൾ	ഓരോ യൂണിറ്റിനും ചെലവ്	മൊത്തം ചെലവ്
വനിതാ ശിശു വികസന മേഖലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലറിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി) (50%)	ക്രമീകരണവും സംവേദനക്ഷമതയും								
	കുടുതൽ പേരിലേക്ക് എത്തൽ								
	പുതുക്കൽ								
	ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ								
	ഐ.ഇ.സി ഉപാധികൾ								
	നിരീക്ഷണവും ഡോക്യുമെന്റേഷനും								
	മറ്റുള്ളവ								
ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുമായും മറ്റ് പങ്കാളികളുമായും (ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ കലറിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി) (40%) സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള മേഖലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	ഇന്റർ സെക്ടറൽ								
	വിദ്യാഭ്യാസം								
	ആരോഗ്യവും കുടുംബ ക്ഷേമവും								
	നൈപുണ്യ വികസനം								
	കായിക യുവജന കാര്യം								
	ന്യൂനപക്ഷ കാര്യം								
	ആഭ്യന്തരം								
	പഞ്ചായത്തീരാജ്								
	ഗ്രാമ വികസനം								
	ഭവനവും നഗര കാര്യം								
മറ്റുള്ളവ									
എഹലംഗ എഴിം (10%)									

അനുബന്ധം - കകക. ജില്ലാ സ്കോർ കാർഡ്

സാമ്പിൾ

വിഭാഗം	ഫീൽഡ്	സൂചകം	ജില്ലയിൽ ആകെ	ഗ്രാമീണം	നഗരം	വിവര ഉറവിടം	വിഭാഗം	ജില്ലാ റാങ്ക്
സംരക്ഷണം	കുട്ടികളുടെ ലിംഗാനുപാതം	വർഷത്തിലെ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം						

സൂചകങ്ങൾ

വിഭാഗം	ഫീൽഡ്	സൂചകം
സംരക്ഷണം	കുട്ടികളുടെ ലിംഗാനുപാതം	വർഷത്തിലെ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം
അതിജീവനവും ആരോഗ്യവും	മാതൃ ആരോഗ്യം	നവജാത ശിശു മരണനിരക്ക്
		ശിശു മരണ നിരക്ക്
		ജില്ലയിലെ 1,000 സ്ത്രീ ജനസംഖ്യയിൽ എ.എൻ.സി രജിസ്ട്രേഷന്റെ ശതമാനം (18-49 വയസ്സ്)
		ആദ്യ ശൈശവത്തിൽ ഗർഭകാല പരിശോധന നടത്തിയ ഗർഭിണികളുടെ ആകെ % കുറഞ്ഞത് 4 ഗർഭകാല പരിചരണ സന്ദർശനങ്ങൾ നടത്തിയ ഗർഭിണികളുടെ ആകെ %
	പ്രസവം	ആശുപത്രി പ്രസവങ്ങളുടെ ആകെ %
	പിസി & പിഎൻ ഡിടി നിയമം	പ്രതിശീർഷമെന്ന നിലയിൽ ഫയൽ ചെയ്ത കേസുകളുടെ/പരാതികളുടെ എണ്ണം
		പിസി & പിഎൻ ഡിടി സെല്ലുകളുടെ എണ്ണം
ആളോഹരി പരിശോധനകളുടെ എണ്ണം		
എസ് & ആർ ആരോഗ്യം	ആർത്തവ ആരോഗ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധവൽക്കരണ സെഷനുകളുടെ എണ്ണം	
	ആർത്തവ ആരോഗ്യ സെഷനുകളിൽ എത്തിയ പെൺകുട്ടികളുടെ (11-18 വയസ്സ്) ആകെ %	
വിദ്യാഭ്യാസം	പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശനം	സെക്കൻഡറി വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശന അനുപാതം
		സീനിയർ സെക്കൻഡറിയിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശന അനുപാതം
		ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശന അനുപാതം
സ്കൂളിന് പുറത്തുള്ളവർ	സ്കൂളിലേക്കു മടങ്ങി എത്തിയ പെൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണം	
	കക്കൂസുകൾ	പെൺകുട്ടികൾക്കായി പൂർണ്ണമായും പ്രവർത്തനക്ഷമമായ കക്കൂസുകളുള്ള പെൺകുട്ടികളുടെ സ്കൂളുകളുടെ ആകെ %
പെൺകുട്ടികൾക്കായി പൂർണ്ണമായും പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ടോയ്ലറ്റുള്ള കോ-എഡ് സ്കൂളുകളുടെ ആകെ %		
വികസനം	നൈപുണ്യ വികസനം	കൗമാരപ്രായക്കാരായ പെൺകുട്ടികളിൽ 1,000 പേർക്ക് നൈപുണ്യ പദ്ധതികളിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ പ്രവേശനം
		പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെട്ട പെൺകുട്ടികളിൽ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയവരുടെ %
ചാമ്പ്യന്മാർ	ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ ചാമ്പ്യന്മാരായി തിരിച്ചറിഞ്ഞ കായികതാരങ്ങളുടെ എണ്ണം	
വ്യവസ്ഥാപിത സംവിധാനങ്ങൾ	ജില്ലാ കമ്മിറ്റി യോഗങ്ങൾ	നടന്ന ജില്ലാ കമ്മിറ്റി യോഗങ്ങളുടെ എണ്ണം
		ജില്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥർ നടത്തിയ അന്തർ ജില്ലാ സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണം
	ക്രോസ് ലേണിംഗ്	സംസ്ഥാന ഉദ്യോഗസ്ഥർ നടത്തിയ അന്തർ സംസ്ഥാന സന്ദർശനങ്ങളുടെ എണ്ണം
		സൃഷ്ടിച്ച ബാലസഭകളുടെ എണ്ണം
ബാലസഭകൾ	ബാലസഭകളുടെ യോഗങ്ങളുടെ എണ്ണം	

വിഭാഗം	ഫീൽഡ്	സൂചകം
ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ	വനിതാ സംഘങ്ങൾക്കുള്ള പരിശീലനം	സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കായി/മഹിളകൾക്കായി നടത്തിയ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം മണ്ഡലങ്ങൾ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയുടെ കീഴിൽ പരിശീലനം നേടിയ എസ്എച്ച്ജി/ മഹിളാ മണ്ഡലങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം
	പരിശീലനം ലഭിച്ച യുവജന സംഘങ്ങൾ	എൻ വൈ കെ എസ്, യുവ സന്നദ്ധ സേവകർ എന്നിവർക്കായി നടത്തിയ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയുടെ കീഴിൽ പരിശീലനം നേടിയ എൻ വൈ കെ എസിന്റെയും യുവ സന്നദ്ധ പ്രവർത്തകരുടെയും ആകെ എണ്ണം
	പരിശീലനം നേടിയ മുൻനിര പ്രവർത്തകർ	മുൻനിര പ്രവർത്തകർക്കായി നടത്തിയ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോ പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം- അങ്കണവാടി പ്രവർത്തകർ/ആശ പ്രവർത്തകർ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയുടെ കീഴിൽ പരിശീലനം നേടിയ മുൻനിര തൊഴിലാളികളുടെ ആകെ എണ്ണം
	ആരോഗ്യ ഉദ്യോഗസ്ഥർ പരിശീലനം നേടിയത്	ആരോഗ്യ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കായി നടത്തിയ പിസി & പിഎൻഡിടി പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം പരിശീലനം ലഭിച്ച ആരോഗ്യ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ എണ്ണം
	സാമൂഹിക സ്വാധീന മുള്ളവർ പരിശീലനം നേടിയത്	ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയ്ക്ക് കീഴിൽ പരിശീലനം ലഭിച്ച/ബോധവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മത-വിശ്വാസ നേതാക്കളുടെ ആകെ എണ്ണം ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പാവോയുടെ കീഴിൽ പരിശീലനം നേടിയ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജനപ്രതിനിധികളുടെ ആകെ എണ്ണം
	പരിപാടിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആഘോഷങ്ങൾ	സംഘടിപ്പിച്ച ബാലികാ ദിനാചരണങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം സംഘടിപ്പിച്ച ബേട്ടി ജന്മമഹോത്സവങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം
	സാമൂഹിക സമാഹരണം	സംഘടിപ്പിച്ച നാരി ചൗപലുകളുടെ എണ്ണം രൂപീകരിച്ച മഹിളാ സഭകളുടെ എണ്ണം സംഘടിപ്പിച്ച പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭകളുടെ എണ്ണം തെ നടൽ പരിപാടികളുടെ എണ്ണം



അനുബന്ധം - കവ്യ. മികച്ച പരിശീലന മാതൃക രേഖയുടെ ഘടന

ആമുഖം

- ⊙ സംസ്ഥാനത്തെ പദ്ധതി നിർവഹണവും ചരിത്രവും
- ⊙ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ സമീപനം
- ⊙ സംസ്ഥാനത്തെ ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ പ്രധാന സവിശേഷതകൾ
- ⊙ സംസ്ഥാനതലത്തിലെ എടുത്തു പറയേ ഏതെങ്കിലും പ്രവർത്തനം
- ⊙ സംസ്ഥാനത്ത് ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോയുടെ സ്വാധീനം
 - » എസ്.ആർ.ബി
 - » ആശുപത്രി പ്രസവങ്ങളുടെ ശതമാനം
 - » ആദ്യ ത്രൈമാസ എ.എൻ.സി രജിസ്ട്രേഷൻ
 - » പെൺകുട്ടികളുടെ കഴിവുകൾ
- ⊙ മുന്നോട്ടുള്ള വഴി

ബേട്ടി ബച്ചാവോ ബേട്ടി പഠാവോ മികച്ച സമ്പ്രദായങ്ങൾ

- ⊙ നവീകരണങ്ങളുടെയും സംരംഭങ്ങളുടെയും പട്ടിക
 - » സംസ്ഥാന തലത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ ജില്ലാ തലത്തിൽ
 - » ഓരോ മികച്ച സമ്പ്രദായത്തിനും പ്രത്യേക പേജ്

മികച്ച സമ്പ്രദായങ്ങൾക്കുള്ള മാതൃക

- ⊙ നൂതനമായ പരിപാടിയുടെ പേര്
- ⊙ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പരിധി/ജില്ല(കൾ)
- ⊙ നാൾവഴി
 - » പരിപാടിയുടെ തീയതി അല്ലെങ്കിൽ സമയം
- ⊙ പരിപാടിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ
 - » എന്തൊക്കെ ചെയ്തു?
 - » കൈകാര്യം ചെയ്ത പ്രശ്ന പ്രസ്താവന
 - » അത് ഏതു തരത്തിൽ സവിശേഷമായിരുന്നു?
 - » ആരാണു് അത് ചെയ്തത്?
 - » എത്രപേർ പങ്കെടുത്തു?
 - » ഫലവും സ്വാധീനവും എന്തായിരുന്നു?
 - » മറ്റേതെങ്കിലും ശ്രദ്ധേയമായ കാര്യങ്ങൾ?
- ⊙ പരിപാടിയുടെ ചിത്രങ്ങൾ
 - » വ്യക്തവും നല്ല നിലവാരമുള്ളതുമായ 4- 5 എണ്ണം
 - » പിക്സലേറ്റ് ചെയ്യാത്തത്
- ⊙ ബന്ധപ്പെടാനുള്ള സംവിധാനം
 - » പ്രവർത്തനത്തിന്റെ കൂടുതൽ വിശദാംശങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിന് ബന്ധപ്പെടേ വ്യക്തി
- ⊙ മാധ്യമങ്ങൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തതിന്റെ ലിങ്കുകൾ (ഏതെങ്കിലും ഉകെിൽ)
 - » അച്ചടി (വാർത്ത വ്യക്തമായി കാണാനാകുന്ന വിധത്തിലുള്ള ചിത്രം)
 - » ഇ-വാർത്ത (വാർത്തയുടെ വെബ് ലിങ്കും സ്ക്രീൻഷോട്ടും)
 - » മറ്റുള്ളവ (സമൂഹ മാധ്യമങ്ങളിൽ വന്നത് അല്ലെങ്കിൽ പ്രമുഖരുടെ ട്വീറ്റുകൾ)
- ⊙ നേരിട്ടുള്ള ഉദ്ധരണികൾ (ഏതെങ്കിലും ഉകെിൽ)
 - » പങ്കാളികളിൽ നിന്നോ ഓഹരി ഉടമകളിൽ നിന്നോ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ നിന്നോ ഉള്ളത്

അനുബന്ധം - ൨9. ജില്ലകളുടെ പട്ടികയും അവയുടെ വിഹിതവും

പ്രതിവർഷം 40 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിക്കൊണ്ട് 918-ൽ കുറവോ തുല്യമോ എസ്.ആർ.ബി ഉള്ള ജില്ലകളുടെ പട്ടിക

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
1.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ദിബ്രാങ് വാലി	700
2.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	സിയാങ്	721
3.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	തവാങ്	769
4.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോപ രാദാ	824
5.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോവർ ദിബ്രാങ് വാലി	838
6.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	വെസ്റ്റ് കാമെംഗ്	859
7.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോവർ സിയാങ്	864
8.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	കുറുങ് കുമേയ്	878
9.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	അപ്പർ സുബൻസിരി	886
10.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോഹിത്	889
11.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	നംസായി	891
12.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	കിഴക്കൻ സിയാങ്	903
13.	അസം	മജുലി	873
14.	അസം	കാംരൂപ് മെട്രോ	897
15.	അസം	നാൽബാരി	898
16.	ബിഹാർ	ശരൺ	856
17.	ബിഹാർ	വൈശാലി	857
18.	ബിഹാർ	മധുബനി	857
19.	ബിഹാർ	ഭോജ്പൂർ	859
20.	ബിഹാർ	അർവാൾ	884
21.	ബിഹാർ	റോഹ്താസ്	886
22.	ബിഹാർ	മുസാഫർപൂർ	890
23.	ബിഹാർ	ദർഭംഗ	892
24.	ബിഹാർ	സീതാമർഹി	893
25.	ബിഹാർ	ഗയ	893
26.	ബിഹാർ	ജാമുയി	900
27.	ബിഹാർ	ലഖിസാരായി	900
28.	ബിഹാർ	പട്ന	902
29.	ബിഹാർ	നവാഡ	902
30.	ബിഹാർ	ബക്സർ	905

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
31.	ബിഹാർ	സമസ്തിപൂർ	905
32.	ബിഹാർ	നളന്ദ	906
33.	ബിഹാർ	ടഷയ്ഖ്‌പൂർ	913
34.	ബിഹാർ	ഔറംഗബാദ്	913
35.	ബിഹാർ	സിവാൻ	917
36.	ഡൽഹി	കിഴക്ക്	897
37.	ഡൽഹി	തെക്ക് പടിഞ്ഞാറ്	901
38.	ഗുജറാത്ത്	സാബർ കാഞ്ച്	868
39.	ഗുജറാത്ത്	അമ്ദോലി	877
40.	ഗുജറാത്ത്	അഹമ്മദാബാദ്	880
41.	ഗുജറാത്ത്	ബോട്ടാദ്	889
42.	ഗുജറാത്ത്	മെഹ്സാന	893
43.	ഗുജറാത്ത്	ആനന്ദ്	897
44.	ഗുജറാത്ത്	രാജ്കോട്ട്	900
45.	ഗുജറാത്ത്	ഭാവ്നഗർ	907
46.	ഗുജറാത്ത്	സൂറത്ത്	907
47.	ഗുജറാത്ത്	ജൂനാഗഡ്	916
48.	ഗുജറാത്ത്	ഗിർ സോമനാഥ്	916
49.	ഘരിയാന	ത്വജ്ജാർ	881
50.	ഘരിയാന	ഫരീദാബാദ്	896
51.	ഘരിയാന	റോഹ്തക്	901
52.	ഘരിയാന	കൈതാൾ	908
53.	ഘരിയാന	അംബാല	908
54.	ഘരിയാന	കർണാൽ	908
55.	ഘരിയാന	സോനിപത്	912
56.	ഘരിയാന	ജിന്ദ്	912
57.	ഘരിയാന	ചാർക്കി ദാദ്രി	914
58.	ഘരിയാന പ്രദേശ്	ഹമീർപൂർ	916
59.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ഷോപ്പിയാൻ	847
60.	ജമ്മു കാശ്മീർ	സാംബ	874
61.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ഉഡമ്പൂർ	875
62.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ബന്ദിപ്പോര	892
63.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ഗന്ദർബാൽ	894
64.	ജമ്മു കാശ്മീർ	റിയാസി	905
65.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ജമ്മു	907

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
66.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ഡോഡ	908
67.	ജമ്മു കാശ്മീർ	രജൗരി	912
68.	ത്സാർഖണ്ഡ്	കോഡൈർമ	851
69.	ത്സാർഖണ്ഡ്	ദിയോഘർ	879
70.	ത്സാർഖണ്ഡ്	ഹസാരിബാഗ്	892
71.	ത്സാർഖണ്ഡ്	ഗിരിധിഹ്	894
72.	ത്സാർഖണ്ഡ്	രാംഗഡ്	900
73.	ത്സാർഖണ്ഡ്	ധൻബാദ്	917
74.	കർണാടക	മാണ്ഡ്യ	884
75.	കർണാടക	കോലാർ	907
76.	കർണാടക	രാമനഗര	912
77.	കർണാടക	ചിക്കബല്ലാപുര	918
78.	അധ്യപ്രദേശ്	ഡാറ്റിയ	877
79.	അധ്യപ്രദേശ്	ഹാർദ്ദ	878
80.	അധ്യപ്രദേശ്	മൊറേന	886
81.	അധ്യപ്രദേശ്	ഗാളിയോർ	898
82.	അധ്യപ്രദേശ്	അഗർ മാൾവ	898
83.	അധ്യപ്രദേശ്	ഷിയോപൂർ	910
84.	അധ്യപ്രദേശ്	അശോക്നഗർ	914
85.	അഹാരാഷ്ട്ര	സാംഗ്ലി	881
86.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഹിംഗോലി	904
87.	അഹാരാഷ്ട്ര	ബുൽശാണ	908
88.	അഹാരാഷ്ട്ര	കോലാപൂർ	908
89.	അഹാരാഷ്ട്ര	ജൽഗാവ്	909
90.	അഹാരാഷ്ട്ര	അഹമ്മദ്നഗർ	914
91.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഒസ്മാനാബാദ്	915
92.	അണിപ്പൂർ	നോണി	844
93.	അണിപ്പൂർ	തെങ്നൂപൽ	878
94.	അണിപ്പൂർ	ചന്ദേൽ	900
95.	ഠമ്യാലയ	സൗത്ത് ഗാരോ ഹിൽസ്	897
96.	ഠമ്യാലയ	ഇസ്റ്റ് ഗാരോ ഹിൽസ്	900
97.	ഠമ്യാലയ	റി ഭോയ്	903
98.	ഠമ്യാലയ	സൗത്ത് വെസ്റ്റ് ഗാരോ ഹിൽസ്	918
99.	അസോം	ഹനാഹിമിയാൽ	859
100.	നാഗാലാൻഡ്	കിഫിരെ	798

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
101.	നാഗാലാൻഡ്	പെരൻ	828
102.	നാഗാലാൻഡ്	ട്രെയിൻസാങ്	828
103.	നാഗാലാൻഡ്	വോഖ	842
104.	നാഗാലാൻഡ്	കൊഹിമ	849
105.	നാഗാലാൻഡ്	മൊകോക്ചുങ്	877
106.	നാഗാലാൻഡ്	മോൺ	909
107.	ഒഡീഷ	നായഗഡ്	826
108.	ഒഡീഷ	കട്ടക്	879
109.	ഒഡീഷ	സോനെപൂർ	898
110.	ഒഡീഷ	ഗഞ്ജം	913
111.	ഒഡീഷ	അനുഗുൽ	916
112.	ഒഡീഷ	മൽക്കൻഗിരി	918
113.	പുതുച്ചേരി	കാരയ്ക്കൽ	898
114.	പഞ്ചാബ്	ഫാസിൽക്ക	895
115.	പഞ്ചാബ്	താൺ തരൺ	904
116.	പഞ്ചാബ്	സംഗ്രൂർ	905
117.	പഞ്ചാബ്	ഷാഹിദ് ഭഗത് സിംഗ് നഗർ	908
118.	പഞ്ചാബ്	ജലന്ധർ	910
119.	പഞ്ചാബ്	ഫത്തേഗഡ് സാഹിബ്	912
120.	പഞ്ചാബ്	ബറീണ്ഡ	913
121.	പഞ്ചാബ്	ഫിറോസ്‌പൂർ	914
122.	പഞ്ചാബ്	പത്താൻകോട്ട്	916
123.	ഇറാജസ്ഥാൻ	സിരോഹി	914
124.	ഇറാജസ്ഥാൻ	സവായ് മധോപൂർ	915
125.	ഗിജി	വടക്കൻ ജില്ല	844
126.	തമിഴ്നാട്	റാണിപേട്ട്	901
127.	തമിഴ്നാട്	സേലം	902
128.	തമിഴ്നാട്	തിരുവണ്ണാമലൈ	916
129.	തമിഴ്നാട്	കളക്ക്കുറിച്ഛി	917
130.	തമിഴ്നാട്	ശിവഗംഗ	917
131.	തമിഴ്നാട്	കരൂർ	918
132.	ട്രൈകാന	സൂര്യപേട്ട്	808
133.	ട്രൈകാന	ജങ്കോവൻ	876
134.	ട്രൈകാന	മേഡ്ചൽ മൽകാജ്ഗിരി	885
135.	ട്രൈകാന	കാമരവ്വേ	887

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
136.	ട്രൈകാന	ജയശങ്കർ ഭൂപാലപ്പള്ളി	892
137.	ട്രൈകാന	നാഗർകൂർനൂൽ	892
138.	ട്രൈകാന	സംഗരപ്പി	893
139.	ട്രൈകാന	കുമ്പരം ഭീം ആസിഫാബാദ്	899
140.	ട്രൈകാന	രാജണ്ണ സിർസില്ല	911
141.	ട്രൈകാന	യാദാദ്രി ഭൂവനഗിരി	914
142.	ട്രൈകാന	മഞ്ചേരിയൽ	914
143.	ട്രൈകാന	വാറങ്കൽ അർബൻ	917
144.	ദാദ്ര നാഗർ ഹവേലി, ദാമൻ ദിയു	ദിയു	820
145.	ദാദ്ര നാഗർ ഹവേലി, ദാമൻ ദിയു	ദാമൻ	881
146.	ദാദ്ര നാഗർ ഹവേലി, ദാമൻ ദിയു	ദാദ്ര ആൻഡ് നാഗർ ഹവേലി	890
147.	ശ്രീപുര	പശ്ചിമ ശ്രീപുര	906
148.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഹമീർപൂർ	871
149.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഭദോഹി	875
150.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അലിഗഢ്	890
151.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഗാസിപൂർ	896
152.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മഥുര	899
153.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഫറൂഖാബാദ്	900
154.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഗൗതം ബുദ്ധ നഗർ	901
155.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഫിറോസാബാദ്	903
156.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഗോരഖ്പൂർ	904
157.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സീതാപൂർ	904
158.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അറോഹ	908
159.	ഉത്തർപ്രദേശ്	പ്രയാഗ്രാജ്	908
160.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഹർദോയ്	911
161.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഹാപൂർ	915
162.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഫത്തേപൂർ	918
163.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മെയിൻപുരി	918
164.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	രുദ്ര പ്രയാഗ്	871
165.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	പൗരി ഗഡ്വാൾ	885
166.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ചമ്പാവത്ത്	888
167.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ബാഗേശാർ	904
168.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	നൈനിറ്റാൾ	918
169.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	അലിപൂർദുവാർ	918

പ്രതിവർഷം 30 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിക്കൊണ്ട് 918-ൽ കൂടുതലും 952 ൽ കുറവോ തുല്യമോ എസ്.ആർ.ബി ഉള്ള ജില്ലകളുടെ പട്ടിക

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
1.	ആൻഡമാൻ നിക്കോബാർ ദ്വീപുകൾ	നിക്കോബാർ	942
2.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	കൂർണൂൽ	922
3.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	ശ്രീകാകുളം	925
4.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	എസ്.പി.എസ്.ആർ നെല്ലൂർ	931
5.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	വിജയനഗരം	933
6.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	വൈ.എസ്.ആർ.	939
7.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	അനന്തപുർ	942
8.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	ചിറ്റൂർ	948
9.	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	വിശാഖപട്ടണം	949
10.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	തിരപ്പ്	923
11.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	പപും പാദേ	923
12.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	അപ്പർ സിയാങ്	930
13.	അസം	സൗത്ത് സൽമാര മങ്കച്ചാർ	922
14.	അസം	ദിബ്രുഗഢ്	923
15.	അസം	കൊക്രജാർ	929
16.	അസം	കാർബി ആങ്ലോങ്	931
17.	അസം	ബാർപേട്ട	932
18.	അസം	ധുബ്രി	933
19.	അസം	ശിവസാഗർ	937
20.	അസം	ദിമ ഹസാവോ	939
21.	അസം	കാംരൂപ്	939
22.	അസം	ഗോൾപാറ	940
23.	അസം	ടിൻസുകിയ	940
24.	അസം	ബക്സ	942
25.	അസം	ഉദൽഗുരി	944
26.	അസം	മാരിഗാവ്	945
27.	അസം	സോനിത്പൂർ	947
28.	അസം	ലഖിംപൂർ	948
29.	അസം	കരിംഗഞ്ച്	949
30.	അസം	ഗോലാഘട്ട്	950

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
31.	അസം	ബിശ്വനാഥ്	951
32.	ബിഹാർ	കിഷൻഗഞ്ച്	920
33.	ബിഹാർ	ഷിയോഹർ	922
34.	ബിഹാർ	ബങ്ക	923
35.	ബിഹാർ	പശ്ചിമ ചമ്പാറൻ	923
36.	ബിഹാർ	ജഹനാബാദ്	924
37.	ബിഹാർ	ബൈഗുസാരായി	927
38.	ബിഹാർ	ഗോപാൽഗഞ്ച്	932
39.	ബിഹാർ	ഭഗൽപൂർ	932
40.	ബിഹാർ	ഖഗാരിയ	932
41.	ബിഹാർ	മുൻഗർ	942
42.	ബിഹാർ	അരാരിയ	943
43.	ബിഹാർ	കൈമൂർ (ഭാബുവ)	944
44.	ബിഹാർ	പർബി ചമ്പാറൻ	948
45.	ചണ്ഡീഗഢ്	ചണ്ഡീഗഢ്	941
46.	ചരതീസ്ഗഢ്	നാരായൺപൂർ	920
47.	ചരതീസ്ഗഢ്	സർഗുജ	927
48.	ചരതീസ്ഗഢ്	ബെമെതാര	933
49.	ചരതീസ്ഗഢ്	റായ്ഗഢ്	934
50.	ചരതീസ്ഗഢ്	ജഷ്പൂർ	935
51.	ചരതീസ്ഗഢ്	സുരജ്പൂർ	940
52.	ചരതീസ്ഗഢ്	ബലോദ ബസാർ	943
53.	ചരതീസ്ഗഢ്	കാങ്കർ	944
54.	ചരതീസ്ഗഢ്	ദുർഗ്	946
55.	ചരതീസ്ഗഢ്	കോർബ	950
56.	ഡൽഹി	വടക്ക് കിഴക്ക്	921
57.	ഡൽഹി	വടക്ക് പടിഞ്ഞാറ്	921
58.	ഡൽഹി	ഷഹ്ദദ	921
59.	ഡൽഹി	തെക്ക്	925
60.	ഡൽഹി	സെൻട്രൽ	935
61.	ഡൽഹി	തെക്ക് കിഴക്ക്	939
62.	ഡൽഹി	പടിഞ്ഞാറ്	939

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
63.	ഡൽഹി	ന്യൂ ഡൽഹി	944
64.	ഗോവ	ദക്ഷിണ ഗോവ	946
65.	ഗോവ	വടക്കൻ ഗോവ	952
66.	ഗുജറാത്ത്	മഹിസാഗർ	919
67.	ഗുജറാത്ത്	പഞ്ച് മഹലുകൾ	921
68.	ഗുജറാത്ത്	ഗാന്ധിനഗർ	921
69.	ഗുജറാത്ത്	ഭരൂച്ച്	922
70.	ഗുജറാത്ത്	ഡാങ്	924
71.	ഗുജറാത്ത്	വഡോദര	925
72.	ഗുജറാത്ത്	വൽസാഡ്	927
73.	ഗുജറാത്ത്	പാടൺ	930
74.	ഗുജറാത്ത്	നർമ്മദ	931
75.	ഗുജറാത്ത്	നവസാരി	934
76.	ഗുജറാത്ത്	ചോട്ടൗഡെപൂർ	935
77.	ഗുജറാത്ത്	സുരേന്ദ്രനഗർ	938
78.	ഗുജറാത്ത്	പോർബന്തർ	938
79.	ഗുജറാത്ത്	ദോഹാഡ്	940
80.	ഗുജറാത്ത്	ആരവല്ലി	943
81.	ഗുജറാത്ത്	ദേവഭൂമി ദ്വാരക	943
82.	ഗുജറാത്ത്	താപി	945
83.	ഗുജറാത്ത്	ബനാസ്കാഞ്ച്	952
84.	ഘരിയാന	ഒശമൂ	920
85.	ഘരിയാന	രേവാരി	921
86.	ഘരിയാന	യമുനാനഗർ	923
87.	ഘരിയാന	ഭിവാനി	924
88.	ഘരിയാന	കുരുക്ഷേത്ര	925
89.	ഘരിയാന	മഹേന്ദ്രഗഢ്	927
90.	ഘരിയാന	സിർസ	930
91.	ഘരിയാന	പാനിപ്പത്ത്	946
92.	ഘരിയാന	പഞ്ച്കുല	948
93.	ഘരിയാന	ഗുരുഗ്രാം	951
94.	ഘരിയാന പ്രദേശ്	കാൻഗ്ര	919

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
95.	ഘിമാചൽ പ്രദേശ്	ചമ്പ	924
96.	ഘിമാചൽ പ്രദേശ്	സിർമൗർ	934
97.	ഘിമാചൽ പ്രദേശ്	മാണ്ഡി	939
98.	ഘിമാചൽ പ്രദേശ്	കിന്നൗർ	945
99.	ജമ്മു കാശ്മീർ	കത്യാ	922
100.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ശ്രീനഗർ	933
101.	ജമ്മു കാശ്മീർ	തായ്മതി	936
102.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ചത്ര	925
103.	ത്യാർഖണ്ഡ്	പലമു	927
104.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ബൊക്കാറോ	932
105.	ത്യാർഖണ്ഡ്	റാഞ്ചി	937
106.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ഗഡ്വാ	940
107.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ലത്തേഹർ	941
108.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ഗോഡ്ഡ	942
109.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ഗുഠല	947
110.	കർണാടക	ചാമരാജനഗര	928
111.	കർണാടക	ബീദർ	937
112.	കർണാടക	കൊപ്പൽ	939
113.	കർണാടക	ബെലഗവി	939
114.	കർണാടക	യാദഗിർ	940
115.	കർണാടക	മൈസൂരു	943
116.	കർണാടക	ചിക്കമംഗളൂരു	943
117.	കർണാടക	ബെംഗളൂരു റൂറൽ	946
118.	കർണാടക	ഉഡുപ്പി	947
119.	കർണാടക	ഹാവേരി	947
120.	കർണാടക	വിജയപുര	948
121.	കർണാടക	ചിത്രദുർഗ	948
122.	കർണാടക	ശിവമോഗ	949
123.	കർണാടക	ബല്ലാരി	950
124.	കർണാടക	ഉത്തര കന്നഡ	951
125.	കർണാടക	ബെംഗളൂരു അർബൻ	952
126.	ഠകരളം	ആലപ്പുഴ	932

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
127.	കേരളം	കാസർഗോഡ്	933
128.	കേരളം	കണ്ണൂർ	947
129.	കേരളം	കോഴിക്കോട്	947
130.	കേരളം	പത്തനംതിട്ട	952
131.	ലക്ഷദ്വീപ്	ലക്ഷദ്വീപ് ജില്ല	948
132.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഭിന്ദ്	919
133.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഹോഷംഗബാദ്	922
134.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഉമരിയ	922
135.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഛത്തീസ്ഗഢ്	923
136.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	സിദ്ധി	923
137.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ടികാഗഢ്	924
138.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ബുർഹാൻപൂർ	925
139.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	നർസിംഗപൂർ	925
140.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	സത്ന	926
141.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	പന്ന	930
142.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ബർവാൻ	932
143.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഗുണ	932
144.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ജബൽപൂർ	934
145.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	മന്സൂർ	937
146.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	കടന്നി	937
147.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	നീമുച്ഛ്	938
148.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	രേവ	938
149.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഖാർഗോൺ	939
150.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഷാജാപൂർ	939
151.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	മണ്ഡല	939
152.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഖണ്ഡവ	939
153.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഭോപ്പാൽ	940
154.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ഷാഡോൾ	941
155.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	ശിവപുരി	944
156.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	വിദിഷ	945
157.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	അലിരാജ്പൂർ	950
158.	അന്ധ്രപ്രദേശ്	സാഗർ	950

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
159.	അധ്യപ്രദേശ്	രത്നം	950
160.	അധ്യപ്രദേശ്	ധർ	950
161.	അധ്യപ്രദേശ്	സിങ്ഗ്രാലി	951
162.	അധ്യപ്രദേശ്	സിയോനി	952
163.	അധ്യപ്രദേശ്	ത്യാബുവ	952
164.	അധ്യപ്രദേശ്	സൈന	952
165.	അഹാരാഷ്ട്ര	സിന്ധുദുർഗ്	921
166.	അഹാരാഷ്ട്ര	വാർധ	922
167.	അഹാരാഷ്ട്ര	ലാത്തൂർ	924
168.	അഹാരാഷ്ട്ര	നാസിക്	927
169.	അഹാരാഷ്ട്ര	ചന്ദ്രപൂർ	927
170.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഭണ്ഡാര	927
171.	അഹാരാഷ്ട്ര	ബീഡ്	928
172.	അഹാരാഷ്ട്ര	പുണെ	928
173.	അഹാരാഷ്ട്ര	ജൽന	928
174.	അഹാരാഷ്ട്ര	അകോള	931
175.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഗഡ്ചിരോലി	933
176.	അഹാരാഷ്ട്ര	സോലാപൂർ	939
177.	അഹാരാഷ്ട്ര	മുംബൈ	939
178.	അഹാരാഷ്ട്ര	ധൂലെ	939
179.	അഹാരാഷ്ട്ര	സതാര	942
180.	അഹാരാഷ്ട്ര	വാഷിം	945
181.	അഹാരാഷ്ട്ര	പാൽഘർ	947
182.	അഹാരാഷ്ട്ര	പർഭാനി	948
183.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഗോന്ദിയ	951
184.	അഹാരാഷ്ട്ര	നന്ദൂർബാർ	952
185.	അണിപ്പൂർ	ഇംഫാൽ ഈസ്റ്റ്	932
186.	അണിപ്പൂർ	കാക്ചിങ്	933
187.	അണിപ്പൂർ	ഇംഫാൽ വെസ്റ്റ്	936
188.	അണിപ്പൂർ	ഫെർസാൾ	941
189.	അണിപ്പൂർ	തമെങ്ലോങ്	946
190.	ഠമഘാലയ	നോർത്ത് ഗാരോ ഹിൽസ്	931

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
191.	ഓമുലാലയ	വെസ്റ്റ് ഗാരോ ഹിൽസ്	937
192.	അിസോറം	ഖൗസാൾ	924
193.	അിസോറം	ലോങ്ങ്ലൈ	936
194.	അിസോറം	ഐസാൾ	940
195.	അിസോറം	ലുങ്ലെയ്	945
196.	നാഗാലാൻഡ്	ദിമാപൂർ	920
197.	നാഗാലാൻഡ്	സുൻഹെബോട്ടോ	951
198.	ഒഡീഷ	ഖോർഡ	919
199.	ഒഡീഷ	ധങ്കനാൽ	926
200.	ഒഡീഷ	ഭദ്രക്	927
201.	ഒഡീഷ	ബർഗഡ്	931
202.	ഒഡീഷ	ജജാപൂർ	931
203.	ഒഡീഷ	സംബൽപൂർ	931
204.	ഒഡീഷ	ജഗത്സിങ്പൂർ	933
205.	ഒഡീഷ	ബലംഗീർ	934
206.	ഒഡീഷ	കേന്ദ്രാപഡാ	934
207.	ഒഡീഷ	കെന്ദുത്ഥാർ	940
208.	ഒഡീഷ	കന്ധമാൽ	945
209.	ഒഡീഷ	ബൗഡ്	950
210.	ഒഡീഷ	കലാഹാണി	950
211.	ഒഡീഷ	കോരാപുട്ട്	951
212.	പുതുച്ചേരി	മാഹി	941
213.	പഞ്ചാബ്	ഗുരുദാസ്പൂർ	921
214.	പഞ്ചാബ്	ഫരീദ്കോട്ട്	926
215.	പഞ്ചാബ്	കപൂർത്തല	928
216.	പഞ്ചാബ്	പട്യാല	929
217.	പഞ്ചാബ്	ഹോഷിയർപൂർ	929
218.	പഞ്ചാബ്	എസ്എസ്എസ് നഗർ	931
219.	പഞ്ചാബ്	മാൻസ	932
220.	പഞ്ചാബ്	ശ്രീ മുക്തസർ സാഹിബ്	933
221.	പഞ്ചാബ്	ലുധ്യാന	934
222.	പഞ്ചാബ്	അമൃത്സർ	950

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
223.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ദൗസ	922
224.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ടോക്	922
225.	ഇറാജസ്ഥാൻ	കോട്ട	923
226.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ത്വലവാർ	924
227.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ജയ്പൂർ	926
228.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ചിറ്റോർഗഡ്	927
229.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഗംഗാനഗർ	928
230.	ഇറാജസ്ഥാൻ	പാലി	933
231.	ഇറാജസ്ഥാൻ	അൽവാർ	933
232.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഡുംഗർപൂർ	936
233.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ധോൽപൂർ	937
234.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഭീൽവാർ	937
235.	ഇറാജസ്ഥാൻ	കരൗലി	937
236.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ബുധി	938
237.	ഇറാജസ്ഥാൻ	രാജ്സമന്ദ്	943
238.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഭരത്പൂർ	943
239.	ഇറാജസ്ഥാൻ	സിക്കാർ	946
240.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ബാരൻ	949
241.	ഇറാജസ്ഥാൻ	പ്രതാപ്ഗഡ്	951
242.	ഇറാജസ്ഥാൻ	അജ്മീർ	952
243.	ഗിക്കിം	കിഴക്കൻ ജില്ല	920
244.	ഗിക്കിം	ദക്ഷിണ ജില്ല	945
245.	തമിഴ്നാട്	പെരമ്പലൂർ	920
246.	തമിഴ്നാട്	രാമനാഥപുരം	927
247.	തമിഴ്നാട്	ദിഗൽ	927
248.	തമിഴ്നാട്	നാമക്കൽ	929
249.	തമിഴ്നാട്	പുതുക്കോട്ടൈ	930
250.	തമിഴ്നാട്	ധർമ്മപുരി	932
251.	തമിഴ്നാട്	തിരുച്ചിറപ്പള്ളി	933
252.	തമിഴ്നാട്	കന്യാകുമാരി	934
253.	തമിഴ്നാട്	അരിയല്ലൂർ	937
254.	തമിഴ്നാട്	കാഞ്ചീപുരം	939

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
255.	തമിഴ്നാട്	തൃത്തൂക്കുടി	940
256.	തമിഴ്നാട്	നീലഗിരി	943
257.	തമിഴ്നാട്	തിരുപ്പത്തൂർ	946
258.	തമിഴ്നാട്	കൃഷ്ണഗിരി	948
259.	തമിഴ്നാട്	തിരുപ്പൂർ	950
260.	തമിഴ്നാട്	തഞ്ചാവൂർ	950
261.	തമിഴ്നാട്	മധുരൈ	951
262.	തമിഴ്നാട്	തിരുനെൽവേലി	952
263.	തലകാന	വനപർത്തി	925
264.	തലകാന	ഖമ്മം	928
265.	തലകാന	വാറങ്കൽ റൂറൽ	932
266.	തലകാന	മഹബൂബ് നഗർ	935
267.	തലകാന	കരിംനഗർ	938
268.	തലകാന	നാരായണപേട്ട്	941
269.	തലകാന	ഹൈദരാബാദ്	945
270.	തലകാന	മഹബൂബാബാദ്	945
271.	തലകാന	നൽഗൊ	946
272.	തലകാന	വികാരാബാദ്	950
273.	തലകാന	സിദ്ധിപേട്ട്	950
274.	തലകാന	പെട്ടപ്പള്ളി	951
275.	തലകാന	ഭദ്രാദ്രി കോതഗുഡം	951
276.	തലകാന	രംഗ റെഡ്ഡി	951
277.	തൃപുര	ഖോവാച്ച്	934
278.	തൃപുര	വടക്കൻ തൃപുര	939
279.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ലഖ്നൗ	920
280.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഖേരി	921
281.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബാഗ്പത്	921
282.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കാൺപൂർ റെഹാത്	923
283.	ഉത്തർപ്രദേശ്	വാരാണസി	924
284.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ആഗ്ര	925
285.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കനൗജ്	925

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
286.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബിജ്നോർ	925
287.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബല്ലിയ	926
288.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മുസാഫർനഗർ	926
289.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അംബേദ്കർ നഗർ	926
290.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ചന്ദലി	926
291.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അമേഠി	926
292.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബരാബങ്കി	927
293.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ജലൗൻ	927
294.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ചിത്രകൂട്	927
295.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഔറയ്യ	928
296.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അൗ	929
297.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കൗശാംബി	930
298.	ഉത്തർപ്രദേശ്	പിലിഭിത്	930
299.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മഹാരാജ്ഗഞ്ജ്	932
300.	ഉത്തർപ്രദേശ്	പ്രതാപ്ഗഢ്	932
301.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബുദൗൻ	933
302.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഗോണ്ഡ	933
303.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഹാഥ്റസ്	933
304.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഷാമലി	934
305.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കാസ്ഗഞ്ജ്	934
306.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഉന്നാവോ	934
307.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സംഭാൽ	937
308.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഏതാ	937
309.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഡിയോറിയ	938
310.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സിദ്ധാർത്ഥ് നഗർ	939
311.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബാന	940
312.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബൽറാംപൂർ	941
313.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ശ്രാവസ്തി	942
314.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ലളിത്പൂർ	943
315.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മിർസാപൂർ	943
316.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സഹരൻപൂർ	943

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി).
317.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഗാസിയാബാദ്	944
318.	ഉത്തർപ്രദേശ്	റായ്ബറേലി	945
319.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബറേലി	945
320.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അസംഗഢ്	945
321.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബസ്തി	947
322.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കുശി നഗർ	948
323.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സോൻഭദ്ര	948
324.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഇറ്റാവ	949
325.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സുൽത്താൻപൂർ	952
326.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ചമോലി	922
327.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	തെഹ്രി ഗഡ്വാൾ	945
328.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	അൽമോറ	946
329.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ഹരിദാർ	947
330.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ഉത്തര കാശി	947
331.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ഉദം സിംഗ് നഗർ	948
332.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	പിത്തോരാഗഢ്	948
333.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	പുരുലിയ	921
334.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ത്യാർഗ്രാം	926
335.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	മേദിനിപൂർ ഇംഗ്ലിഷ്	934
336.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	കാലിംപോങ്	935
337.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	പശ്ചിമ ബർധമാൻ	935
338.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	പൂർബ്ബ ബർധമാൻ	937
339.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	മുർഷിദാബാദ്	946
340.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	കൊൽക്കത്ത	948
341.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	24 പരഗാനാസ് നോർത്ത്	949
342.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	മാൾഡ	949
343.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ദിനാജ്പൂർ ഉത്തർ	949
344.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ജൽപായ്ഗുരി	950
345.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	കുച്ച്ബെഹാർ	951
346.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ബീർഭൂം	951
347.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ഡാർജിലിംഗ്	952

പ്രതിവർഷം 20 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയുള്ള, എസ് ആർ ബി 952ൽ കൂടുതലുള്ള, ജില്ലകളുടെ പട്ടിക

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
1.	ആൻഡമാൻ നിക്കോബാർ ദ്വീപുകൾ	സൗത്ത് ആൻഡമാൻ	958
2.	ആൻഡമാൻ നിക്കോബാർ ദ്വീപുകൾ	വടക്കൻ, മധ്യ ആൻഡമാൻ	985
3.	ആന്ധ്രപ്രദേശ്	പ്രകാശം	963
4.	ആന്ധ്രപ്രദേശ്	കൃഷ്ണ	970
5.	ആന്ധ്രപ്രദേശ്	കിഴക്കൻ ഗോദാവരി	973
6.	ആന്ധ്രപ്രദേശ്	പശ്ചിമ ഗോദാവരി	979
7.	ആന്ധ്രപ്രദേശ്	ഗൂർ	988
8.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ക്രാ ദാദി	959
9.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ഷി യോമി	964
10.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ചാങ്ലാങ്	975
11.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	വെസ്റ്റ് സിയാങ്	989
12.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോംഗ്ഡിംഗ്	996
13.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	കാലെ	1000
14.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	പക്കെ കെസാങ്	1000
15.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ലോവർ സുബൻസിരി	1044
16.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	ഇസ്റ്റ് കാമെംഗ്	1378
17.	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	അഞ്ജാവ്	1512
18.	അസം	ധേമാജി	953
19.	അസം	ദരാംഗ്	955
20.	അസം	ജോർഹട്ട്	956
21.	അസം	ഹോജായ്	958
22.	അസം	നാഗോൺ	960
23.	അസം	ചിരാംഗ്	968
24.	അസം	കാച്ചർ	970
25.	അസം	ബോംഗൈഗാവ്	973
26.	അസം	വെസ്റ്റ് കാർബി ആംഗ്ലോംഗ്	976
27.	അസം	ഹൈലാകാണ്ടി	984
28.	അസം	ചാരൈഡിയോ	992
29.	ബിഹാർ	സഹർസ	955
30.	ബിഹാർ	സുപോൾ	962

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
31.	ബിഹാർ	കതിഹാർ	962
32.	ബിഹാർ	മധ്യപുര	966
33.	ബിഹാർ	പൂർണിയ	967
34.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	മഹാസമുന്ദ്	954
35.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ജങ്ങ്ലീ-ചമ്പ	956
36.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ബലോഡ്	956
37.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ബിലാസ്പൂർ	960
38.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ഗരിയാബന്ദ്	961
39.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	കൊറിയ	966
40.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ധന്താരി	968
41.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ഗൗറല്ല പേന്ദ്ര മാർവാഹി	974
42.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ബർബൻപൂർ	975
43.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	മുങ്ങേലി	978
44.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	റായ്പൂർ	980
45.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ബസ്തർ	983
46.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	കബീർധാം	984
47.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ബീജാപൂർ	985
48.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	കൊഗാഖ്	985
49.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	രാജ്നന്ദ്ഗാഖ്	990
50.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	സുക്മ	994
51.	ഛത്തീസ്ഗഡ്	ദന്തവാഡ	1038
52.	ഡൽഹി	വടക്	967
53.	ഗുജറാത്ത്	കച്ച്	957
54.	ഗുജറാത്ത്	ഖേഡ	957
55.	ഗുജറാത്ത്	ജാംഗൾ	960
56.	ഗുജറാത്ത്	മോർബി	978
57.	ഘരിയാന	പൽവാൽ	961
58.	ഘരിയാന	ഫത്തേഹാബാദ്	964
59.	ഘരിയാന	നൂഹ്	964
60.	ഘരിമാഖൽ പ്രദേശ്	ബിലാസ്പൂർ	957
61.	ഘരിമാഖൽ പ്രദേശ്	കുളു	964
62.	ഘരിമാഖൽ പ്രദേശ്	സോളൻ	964

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
63.	ഘരിമാചൽ പ്രദേശ്	ഖില	971
64.	ഘരിമാചൽ പ്രദേശ്	ഉന	978
65.	ഘരിമാചൽ പ്രദേശ്	ലാഹൂൽ സ്പിതി	1294
66.	ജമ്മു കാശ്മീർ	കുവാറ	956
67.	ജമ്മു കാശ്മീർ	പുഞ്ച്	958
68.	ജമ്മു കാശ്മീർ	കിഷ്തവാർ	965
69.	ജമ്മു കാശ്മീർ	അനന്തനാഗ്	967
70.	ജമ്മു കാശ്മീർ	പുൽവാമ	970
71.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ബാരമുളള	973
72.	ജമ്മു കാശ്മീർ	കുൽഗാം	985
73.	ജമ്മു കാശ്മീർ	ബഡ്ഗാം	1031
74.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ദുങ്ക	954
75.	ത്യാർഖണ്ഡ്	സിംഡെഗ	956
76.	ത്യാർഖണ്ഡ്	സാഹേബ്ഗഞ്ച്	959
77.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ജന്താര	968
78.	ത്യാർഖണ്ഡ്	പാകുർ	969
79.	ത്യാർഖണ്ഡ്	സരൈകേല ഖർസവൻ	972
80.	ത്യാർഖണ്ഡ്	വെസ്റ്റ് സിംഗ്ഭും	973
81.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ഖുന്തി	989
82.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ഈസ്റ്റ് സിംഗ്ബം	990
83.	ത്യാർഖണ്ഡ്	ലോഹർദാഗ	992
84.	കർണാടക	ഹാസ്സൻ	955
85.	കർണാടക	തുമക്കൂരു	956
86.	കർണാടക	ബാഗൽകോട്ട്	958
87.	കർണാടക	കലബുറഗി	961
88.	കർണാടക	ധാർവാഡ്	961
89.	കർണാടക	ദാവൻഗെരെ	961
90.	കർണാടക	കുടക്	962
91.	കർണാടക	റായ്ച്ചൂർ	976
92.	കർണാടക	ഗഡഗ്	988
93.	കർണാടക	ദക്ഷിണ കന്നഡ	997
94.	ഠകരളം	ത്യശൂർ	955

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
95.	കേരളം	തിരുവനന്തപുരം	957
96.	കേരളം	ഇടുക്കി	960
97.	കേരളം	കൊല്ലം	962
98.	കേരളം	പാലക്കാട്	964
99.	കേരളം	കോട്ടയം	964
100.	കേരളം	എറണാകുളം	967
101.	കേരളം	മലപ്പുറം	971
102.	കേരളം	വയനാട്	985
103.	ഘമമസവ	ലേ ലഡാക്ക്	959
104.	ഘമമസവ	കാർഗിൽ	984
105.	അധ്യപ്രദേശ്	ഉജ്ജയിൻ	954
106.	അധ്യപ്രദേശ്	ദാമോ	954
107.	അധ്യപ്രദേശ്	ചരിന്ദവാർ	959
108.	അധ്യപ്രദേശ്	നിവാരി	961
109.	അധ്യപ്രദേശ്	സെഹോർ	962
110.	അധ്യപ്രദേശ്	ബെതൂൽ	966
111.	അധ്യപ്രദേശ്	ദേവാസ്	967
112.	അധ്യപ്രദേശ്	രാജ്ഗഡ്	971
113.	അധ്യപ്രദേശ്	ഇൻഡോർ	973
114.	അധ്യപ്രദേശ്	ഡിൻഡോരി	974
115.	അധ്യപ്രദേശ്	ബാലാഘട്ട്	979
116.	അധ്യപ്രദേശ്	അനുപ്പൂർ	984
117.	അഹാരാഷ്ട്ര	ഔറംഗബാദ്	954
118.	അഹാരാഷ്ട്ര	മുംബൈ സബർബൻ	954
119.	അഹാരാഷ്ട്ര	രത്നഗിരി	957
120.	അഹാരാഷ്ട്ര	താനെ	964
121.	അഹാരാഷ്ട്ര	അമരാവതി	971
122.	അഹാരാഷ്ട്ര	യവതമാൽ	976
123.	അഹാരാഷ്ട്ര	റായ്ഗഡ്	977
124.	അഹാരാഷ്ട്ര	നാഗ്പൂർ	983
125.	അഹാരാഷ്ട്ര	നന്ദേഡ്	1000
126.	അണിപ്പൂർ	തൗബാൽ	960

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
127.	അണിപ്പൂർ	ചുരാചന്ദ്പൂർ	967
128.	അണിപ്പൂർ	കാങ്പോപ്പി	973
129.	അണിപ്പൂർ	സേനാപതി	1002
130.	അണിപ്പൂർ	ഉഖ്രുൽ	1013
131.	അണിപ്പൂർ	ബിഷ്ണുപൂർ	1068
132.	അണിപ്പൂർ	കാംജോങ്	1075
133.	അണിപ്പൂർ	ജിരിബാം	1111
134.	ഓമുലാലയ	കിഴക്കൻ ഖാസി കുന്ദുകൾ	955
135.	ഓമുലാലയ	പടിഞ്ഞാറൻ ജയന്തിയ കുന്ദുകൾ	955
136.	ഓമുലാലയ	പടിഞ്ഞാറൻ ഖാസി കുന്ദുകൾ	958
137.	ഓമുലാലയ	തെക്കുപടിഞ്ഞാറൻ ഖാസി കുന്ദുകൾ	983
138.	ഓമുലാലയ	കിഴക്കൻ ജയന്തിയ കുന്ദുകൾ	988
139.	അിസോറം	സൈചൽ	957
140.	അിസോറം	ചമ്പായി	981
141.	അിസോറം	സൈഹ	991
142.	അിസോറം	സെർച്ചിപ്പി	1011
143.	അിസോറം	കൊലാസിബി	1045
144.	അിസോറം	മമിത്	1054
145.	നാഗാലാൻഡ്	ഫെക്ക്	972
146.	നാഗാലാൻഡ്	ലോംഗ്ലൈൻഗ്	1141
147.	ഒഡീഷ	ബലേശ്വർ	953
148.	ഒഡീഷ	നബരംഗ്പൂർ	957
149.	ഒഡീഷ	ദിയോഗർ	958
150.	ഒഡീഷ	പുരി	959
151.	ഒഡീഷ	ഗജപതി	962
152.	ഒഡീഷ	മയൂർഭഞ്ജ്	970
153.	ഒഡീഷ	രായഗഡ	970
154.	ഒഡീഷ	നുവാപദ	972
155.	ഒഡീഷ	സുന്ദർഗഡ്	982
156.	ഒഡീഷ	ശ്യാർസുഗുഡ	998
157.	പുതുച്ചേരി	യാനം	989
158.	പുതുച്ചേരി	പേവിച്ചേരി	996

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് (പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി))
159.	പഞ്ചാബ്	രൂപ്നഗർ	954
160.	പഞ്ചാബ്	ബർണാല	965
161.	പഞ്ചാബ്	മോഗ	965
162.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ചുരു	953
163.	ഇറാജസ്ഥാൻ	നാഗൗർ	954
164.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ജോയ്പൂർ	962
165.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ബൻസാര	965
166.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ജലോർ	967
167.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഉദയ്പൂർ	967
168.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ബിക്കാനീർ	970
169.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ജയ്സാൽമർ	971
170.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ഹനുമാൻഗഢ്	974
171.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ത്സുൻത്സുനു	982
172.	ഇറാജസ്ഥാൻ	ബാർമർ	989
173.	ഗിക്കിം	വെസ്റ്റ് ജില്ല	963
174.	തമിഴ്നാട്	വീല്ലൂപുരം	953
175.	തമിഴ്നാട്	വെല്ലൂർ	956
176.	തമിഴ്നാട്	തിരുവാരൂർ	956
177.	തമിഴ്നാട്	തിരുവള്ളൂർ	962
178.	തമിഴ്നാട്	കടലൂർ	962
179.	തമിഴ്നാട്	ചെങ്കൽപട്ട്	966
180.	തമിഴ്നാട്	കോയമ്പത്തൂർ	974
181.	തമിഴ്നാട്	ഇറോഡ്	974
182.	തമിഴ്നാട്	ചെന്നൈ	976
183.	തമിഴ്നാട്	വിരുദുനഗർ	977
184.	തമിഴ്നാട്	നാഗപട്ടണം	977
185.	തമിഴ്നാട്	തേനി	979
186.	തമിഴ്നാട്	തെങ്കാശി	989
187.	ടതലകാന	മേദക്	956
188.	ടതലകാന	മുലുഗു	957
189.	ടതലകാന	അദിലാബാദ്	958
190.	ടതലകാന	ജോഗുലാംബ ഗഡ്ഡാൾ	969

എസ് നമ്പർ.	സംസ്ഥാനങ്ങൾ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങൾ	ജില്ലകൾ	എച്ച്.എം.ഐ.എസ് പ്രകാരം 2020-21 ൽ ജനനസമയത്തെ ലിംഗാനുപാതം (എസ്.ആർ.ബി)
191.	ടതലകാന	ജഗതിറ്റിയൽ	971
192.	ടതലകാന	നിസാമാബാദ്	984
193.	ടതലകാന	നിർമ്മൽ	1008
194.	ത്രിപുര	ധലായ്	958
195.	ത്രിപുര	ഗോമതി	962
196.	ത്രിപുര	ഉനകോട്ടി	968
197.	ത്രിപുര	ദക്ഷിണ ത്രിപുര	1000
198.	ത്രിപുര	സെപാഹിജാല	1008
199.	ഉത്തർപ്രദേശ്	അയോധ്യ	953
200.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മൊറാദാബാദ്	954
201.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മഹോബ	954
202.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ഷാജഹാൻപൂർ	958
203.	ഉത്തർപ്രദേശ്	മീററ്റ്	958
204.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബഹ്റൈൻ	958
205.	ഉത്തർപ്രദേശ്	രാമ്പൂർ	958
206.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ബുലന്ദ്ഷഹർ	959
207.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ത്യാൻസി	964
208.	ഉത്തർപ്രദേശ്	കാൺപൂർ നഗർ	967
209.	ഉത്തർപ്രദേശ്	ജൗൻപൂർ	972
210.	ഉത്തർപ്രദേശ്	സന്ത് കബീർ നഗർ	978
211.	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	ഡെറാഡൂൺ	968
212.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ദിനാജ്പൂർ ദക്ഷിൺ	953
213.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ഹൂഗ്ലി	955
214.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	നാദിയ	956
215.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	24 പരഗാനാസ് നോർത്ത്	964
216.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	മേദിനിപൂർ വെസ്റ്റ്	967
217.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ബങ്കൂറ	967
218.	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	ഹൗറ	974





**Ministry of Women and
Child Development**
Government of India